

HE 180/2016 vp

**Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maataloille vuosina 2016 ja 2017 myönnettävistä valti-ontakauksista sekä laeiksi maatalouden rakennetuista annetun lain 25 §:n ja maaseutuelin-keinojen rahoituslain muuttamisesta annetun lain voimaanpanosta annetun lain muuttami-
sesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki maataloille vuosina 2016 ja 2017 myönnettävistä valti-ontakauksista. Valtiontakaukset myönnettäisiin pankkien antamille maksuvalmiuslainoille ja rahoitettaisiin maatilatalouden kehittämisrahastosta. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi kahta lakia siten, että korkotukilainojen ja valtionlainojen lyhennysten maksun lykkäysvuosien sekä valtionlainojen korkovapaavuosien kokonaisuutta lisättäisiin. Lakiehdotusten tarkoituksena on helpottaa maatalouden toimintaympäristön muutoksista aiheutuneita tilapäisiä taloudellisia vaikeuksia maataloilla.

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA.....	3
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
Valtiontakaukset.....	3
Lainojen maksuhelpotukset.....	4
2.2 Euroopan unionin lainsäädäntö.....	5
2.3 Nykytilan arviointi.....	7
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	9
3.1 Tavoitteet.....	9
3.2 Toteuttamisvaihtoehdot.....	9
3.3 Keskeiset ehdotukset.....	10
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	11
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	11
Vaikutukset valtiontalouteen.....	11
Vaikutukset yrityksiin.....	13
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	13
5 ASIAN VALMISTELU.....	14
5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	14
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	15
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	16
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	17
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	17
1.1 Laki maataloilille vuosina 2016 ja 2017 myönnettävistä valtiontakauksista.....	17
1.2 Laki maatalouden rakennetuista annetun lain 25 §:n muuttamisesta.....	23
1.3 Laki maaseutuelinkeinojen rahoituslain muuttamisesta annetun lain voimaannpanosta annetun lain muuttamisesta.....	23
2 VOIMAANTULO.....	24
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	24
LAKIEHDOTUKSET.....	27
Laki maataloilille vuosina 2016 ja 2017 myönnettävistä valtiontakauksista.....	27
Laki maatalouden rakennetuista annetun lain 25 §:n muuttamisesta.....	32
Laki maaseutuelinkeinojen rahoituslain muuttamisesta annetun lain voimaannpanosta annetun lain muuttamisesta.....	33
LIITE.....	34
RINNAKKAISTEKSTI.....	34
Laki maatalouden rakennetuista annetun lain 25 §:n muuttamisesta.....	34

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Viimeisten kahden vuoden aikana maatalousmarkkinoilla on tapahtunut maatalousyrittäjistä riippumattomia odottamattomia markkinahäiriöitä, joiden seurauksena maatalouden tuottajahinnat ovat laskeneet voimakkaasti. Maatilojen lyhyen aikavälin maksuvalmius on heikentynyt ja tiloilla on vaikeuksia selviytyä normaalin tuotantotoiminnan aiheuttamista juoksevista kustannuksista tai velkojen lyhennyksistä.

Tilanteen vuoksi maa- ja metsätalousministeriö asetti 12 päivänä huhtikuuta 2016 maatilojen rahoitusjärjestelyjä valmistelevan työryhmän, jonka tarkoituksena oli selvittää ja valmistella lainoitukseen liittyviä keinoja maatilojen ajankohtaisten tilapäisten maksuvalmiusongelmien helpottamiseksi. Työryhmä ehdottaa 31 päivänä toukokuuta 2016 luovutetussa väliraportissaan uusien vuosina 2016 ja 2017 myönnettävien valtiontakausten käyttöönottoa pankkien myöntämille maksuvalmiuslainoille. Lisäksi työryhmä ehdottaa maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007), jäljempänä *rakennetukilaki*, ja maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999), jäljempänä *rahoituslaki*, nojalla myönnettyjen korkotuki- ja valtionlainojen lyhennysten maksun lykkäysvuosien ja valtionlainojen korkovapaavuosien kokonaismäärän lisäämistä kolmella vuodella yhteensä kahdeksaan vuoteen.

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 29 päivänä kesäkuuta 2016 lainsäädäntöhankeen lakiehdotuksen valmistelemiseksi työryhmän ehdotusten pohjalta.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Valtiontakaukset

Maatalouteen kohdistuvista valtiontakauksista säädetään rakennetukilaissa. Lain mukaisia valtiontakauksia voidaan myöntää osana maatalon investointitukia maatalouden tuotantotoiminnan kehittämiseen. Valtiontakaus voidaan myöntää osana maatalon investointitukea, joka myönnetään prosentuaalisena osuutena tuettavan toimenpiteen hyväksyttävistä kustannuksista. Lain nojalla myönnettävän valtiontakauksen edellytyksenä on muun muassa, että lainaohjelman mukaiset vuotuiset lyhennysmaksut ovat kaikki yhtä suuria, maatilaa tai maatilalla toimivia yrityksiä kohden saa olla valtiontakauksia voimassa enintään 2 500 000 euroa ja että lainan saajalta peritään luottolaitoksen välityksellä valtiolle takausmaksuja. Takausmaksuina peritään kertamaksu, jonka suuruus on 0,75 prosenttia takauksen määrästä, kuitenkin enintään 200 euroa, ja lisäksi puolivuositain jälkikäteen maksu, jonka suuruus on 0,75 prosenttia takauksen kulloinkin jäljellä olevasta määrästä. Luotonantaja voi hakea Maaseutuvirastolta, jäljempänä *Mavi*, puolivuositain takausluoton hoitamisesta korvauksena 0,2 prosenttia takauksen kulloinkin jäljellä olevasta määrästä. Takaus myönnetään täytetakauksena, jolle on asetettava vastavakuus ja takauksen kohteena olevan lainan nostamista varten on hankittava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, jäljempänä *ELY-keskus*, lupa. Rakennetukilain mukaisesti valtiontakaukseen sisältyvän tuen määrä on vähintään 0,15 prosenttia mutta enintään viisi prosenttia koko takauksen määrästä ja sen laskennassa noudatetaan komission päätöstä (K(2011) 1321 lopullinen). Maa- ja metsätalousministeriö laskee tuen määräksi katsottavan osuuden takauksen määrästä ja ilmoittaa sen vuosittain etukäteen kunakin vuonna myönnettäviä valtiontakauksia varten.

HE 180/2016 vp

Rakennetukilain mukaiset valtioneuvokset myönnetään maatilatalouden kehittämisrahastosta, jäljempänä *Makera*, jonne myös valtioneuvoksista perittävät maksut tuloutetaan. Maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain (657/1966) 3 §:n mukaan rahaston varoja voidaan käyttää maatilatalouden rakenteen parantamiseen, maaseutuelinkeinojen edistämiseen, maaseudun elinolosuhteiden ja toimeentulomahdollisuuksien parantamiseen sekä näiden toimenpiteiden kehittämisen edistämiseen. Rahaston varoja voidaan käyttää myös muihin kuin maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain mukaisiin tarkoituksiin sen mukaan kuin siitä erikseen lailla säädetään. Valtion talousarviossa varoja voidaan osoittaa myös muihin maatilatalouden kehittämistarkoituksiin. *Makeran* varojen käytöstä säädetään myös rahoituslain 65 §:ssä, jonka 1 momentin 3 kohdan mukaan varoja voidaan käyttää *Makerasta* myönnettyistä lainoista aiheutuviin hyvityksiin, korvauksiin ja hoitomenoihin sekä valtioneuvokseen liittyviin korvauksiin ja valtion takausvastuun toteutumisesta aiheutuviin menoihin.

Rakennetukilain mukaista valtioneuvokasta ei kuitenkaan voida myöntää yritystoiminnan tilapäisten maksuvalmiusvaikeuksien helpottamiseen, koska lain ja sen taustalla olevan Euroopan unionin, jäljempänä *EU*, lainsäädännön tarkoituksena on maatalouden toimintaedellytysten ja kilpailukyvyyn kehittäminen tuotantotoiminnan tehokkuutta ja laatua edistämällä.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla valtioneuvoksia yrityksille myöntää Finnvera Oyj. Valtion erityisrahoitusyhtiön luotto-, takaus- ja pääomasijoitustoiminnasta annetun lain (445/1998) 2 §:n mukaan yhtiö ei kuitenkaan voi kohdistaa rahoituspalveluitaan metsätalouteen eikä maatalouteen kuuluvaan peltoviljelyyn tai karjatalouteen. Koska myöskään valtioneuvustuslakia (688/2001) ei sovelleta lainanannon muodossa tapahtuvaan tukemiseen, kuten valtioneuvokseen, hallituksen esityksen pohjana olevan työryhmän väliraportin mukaisille valtioneuvoksille ei ole soveltuvaa voimassa olevaa lainsäädäntöä.

Lainojen maksuhelpotukset

Voimassa olevan rakennetukilain ja sitä edeltäneen rahoituslain nojalla myönnettyihin valtion- ja korkotukilainoihin on sisällytetty mahdollisuus lainojen lyhennysten maksujen lykkäykseen. Rahoituslain nojalla myönnettyille valtionlainoille on voitu myöntää myös korkovapautta. Rakennetukilain nojalla ei ole enää myönnetty valtionlainoja. Rahoituslain mukaisia lainoja oli mahdollista hakea vuodesta 2000 vuoteen 2007. Rakennetukilain mukaisia lainoja on myönnetty vuodesta 2008 lähtien ja niitä myönnetään edelleen.

Rahoituslaki kumottiin pääosin vuoden 2008 alussa, kun rakennetukilaki tuki voimaan. Rahoituslaki jätettiin kuitenkin voimaan koskemaan eräitä tukimuotoja, jotka eivät kohdistu maatalouden tuotantotoimintaan, kuten tukea asunnon rakentamiseen. Lisäksi rahoituslaki sisältää erinäisiä säännöksiä muun muassa viranomaismenettelyistä ja aiemman lainsäädännön soveltamisesta. Lainojen maksuhelpotuksia koskeva sääntely on kumottu rahoituslaista ja sen nojalla annetuista asetuksista.

Rahoituslain vuoden 2008 muutoksen jälkeen lähtökohtana on ollut, että lain nojalla myönnettyt lainat hoidetaan loppuun lakia kumottaessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Tästä säädetään maaseutuelinkeinojen rahoituslain muuttamisesta annetun lain voimaantulosta annetun lain (1480/2007) 1 §:n 2 momentissa. Mainitun lainkohdan mukaan ennen muutoslain voimaantuloa syntyneeseen tai sen voimaantulon jälkeen syntyvään valtion ja luottolaitoksen saatavaan sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, määräyksiä ja niiden mukaisia sopimusehtoja. Lainkohdan mukaan edellä tarkoitetuista säännöksistä ja määräyksistä voidaan kuitenkin saatavaan sovellettavien menettelyjen osalta poiketa siten kuin kyseisessä laissa jäljempänä säädetään.

Rahoituslakia kumottaessa voimassa olleen sääntelyn perusteella lain nojalla myönnettyjen lainojen lyhennysmaksuille voidaan myöntää lykkäystä ja valtionlainoille korkovapautta vähintään puolivuotta ja enintään kaksi vuotta kerrallaan, yhteensä kuitenkin enintään viisi vuotta. Sääntelyn mukaan lyhennysten lykkäys voidaan myöntää siten, että laina-aikaa pidennetään lykkäysvuosien määrällä, jolloin lykätty lyhennyserät peritään yhtä monessa erässä alkuperäisen laina-ajan päätyttyä. Laina on kuitenkin maksettava takaisin 30 vuoden enimmäislaina-ajan kuluessa. Lyhennysten lykkäys voidaan myöntää myös siten, että lykkäysvuosien jälkeen maksettavia lyhennysmaksuja tarkistetaan laina-aikaa muuttamatta. Maksuhelpotuksen myöntää hakemuksesta luottolaitos siten, että jos lykkäystä tulee aikaisemmat lykkäykset mukaan lukien myönnettäväksi enemmän kuin kaksi vuotta tai jos kyseessä on korkovapauden myöntäminen, hakemus on alistettava asianomaisen luottolaitoksen keskusrahailaitoksen ratkaistavaksi. Ennen asian ratkaisemista maa- ja metsätalousministeriön edustajien on tarkastettava hakemus ja hyväksyttävä maksuhelpotusehdotus. Jos lainan vakuudeksi on myönnetty valtiontakaus, tarkastusta ei suoriteta, vaan lykkäyksen edellytyksenä on ELY-keskuksen suostumus. ELY-keskuksen on kuitenkin alistettava asia maa- ja metsätalousministeriön ratkaistavaksi, jos lykkäyksen johdosta takauspäätöksen ehtoja olisi muutettava lainan takaisinmaksun ja suoritusten erääntymistä koskevien ehtojen lisäksi muiltakin osin. Perustellusta syystä lykkäys ja korkovapaus voidaan myöntää määrätyillä ehdoilla tai myönnetty helpotus peruuttaa. Peruuttamisesta päättää ELY-keskus.

Rakennetukilain 25 §:n mukaan luotonantaja voi myöntää korkotukilainojen lyhennysmaksuille lykkäystä, jos tämä on tarpeen tuen saajan tilapäisten taloudellisten vaikeuksien vuoksi. Lykkäystä voidaan myöntää enintään vuodeksi kerrallaan ja yhteensä enintään viisi vuotta. Lykkäyksen johdosta laina-aikaa voidaan pidentää 25 tai 30 vuoden enimmäislaina-ajan rajoissa tai jäljellä olevia lyhennysmaksuja korottaa.

2.2 Euroopan unionin lainsäädäntö

Valtiontakaukseen, valtionlainaan ja korkotukilainan korkotukeen sisältyy lähtökohtaisesti tukielementti, minkä vuoksi tuen myöntämisessä ja maksamisessa tulee ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen (SEUT) perustuvat sisämarkkinoiden kilpailupolitiikkaan kuuluvat valtiontukisäännöt ja muu maatalouden tukemisesta annettu EU-lainsäädäntö. Jäsenvaltioiden kansallisella lainsäädännöllä täydennetään EU-lainsäädäntöä ja toimeenpannaan erilaisia EU-lainsäädäntöön perustuvia tuki-instrumentteja, kuten tukiohjelmiä.

Kuluvalla ohjelmakaudella maatalousalalle myönnettävän valtiontakauksen edellytyksiin sovelletaan joko maa- ja metsätalousalan ja maaseutualueiden valtiontuesta vuosina 2014—2020 annettuja EU:n suuntaviivoja (2014/C 204/01), tiettyjen maa- ja metsätalousalan ja maaseutualueiden tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annettua komission asetusta (EU) N:o 702/2014 tai Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen maatalousalalla annettua komission asetusta (EU) N:o 1408/2013, jäljempänä *maatalousalan de minimis -asetus*.

Mainitut valtiontuen suuntaviivat tai komission asetukset (EU) N:o 702/2014 eivät sisällä maatalousyrityksen maksuvalmiutta helpottavan tuen kaltaista elementtiä, mutta suuntaviivojen 30 kohdan mukaan komissio voi hyväksyä muitakin tukia suoraan SEUT 107 artiklan 3 kohdan nojalla edellyttäen, että kyseinen valtiontuki on suuntaviivoissa vahvistettujen yhteisten arviointiperiaatteiden mukainen.

HE 180/2016 vp

Komissio onkin ilmoittanut jäsenvaltioille hyväksyvänsä väliaikaiset rahoitusohjelmat maatalousalalla vuoden 2016 markkinaongelmien helpottamiseksi. Rahoitusohjelma on rajoitettu maito-, sika- ja hedelmä/vihannesalan tuottajille. Jotta rahoitusohjelma voitaisiin hyväksyä, sen tulee olla tiettyjen komission ennalta määrittelemien vähimmäisvaatimusten mukainen. Tuen tulee olla muun muassa suunnattu maksuvalmiusongelmissa oleville tiloille ja rajoitettu maksuvalmiusongelmien ratkaisemiseksi välttämättömään tukeen, tuen tulee olla läpinäkyvää tukielementin laskentamenetelmän suhteen ja sen myöntäminen tulee rajoittaa vuosiin 2016 ja 2017. Tukea ei saa myöntää EU:n valtiontukisäännöissä tarkoitettulle vaikeuksissa olevalle yritykselle, vaan pelkästään markkinatilanteen aiheuttamissa tilapäisissä maksuvalmiusvaikeuksissa olevalle maatalousyritykselle. Rahoitusohjelman mukaisen valtiontakauksen sisältämä tuki voi olla enintään 15 000 euroa tuen saajaa kohden. Ehdotus rahoitusohjelmaksi on toimitettava komissiolle, joka antaa päätöksen tuen hyväksyttävyydestä.

Rahoitusohjelman mukaiseen takaukseen sisältyvän tuen laskenta voi perustua kolmeen eri laskentamenetelmään. Bruttoavustusekvivalentti voidaan laskea horisontaalisten valtiontukisääntöjen perusteella, esimerkiksi komission tiedonannon EY:n perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta valtiontukiin takauksina (2008/C 155/02) sisältyvien niin sanottujen safe harbour -maksujen mukaisesti, tai se voidaan laskea ennen takauksen täytäntöönpanoa ilmoitetun ja komission päätöksellä hyväksytyin laskentamenetelmän perusteella tai maatalousalan de minimis -asetuksen mukaisesti takauksen kohteena olevan lainamäärän, takauksen keston ja takauksen prosentuaalisen enimmäismäärän perusteella. Maatalouden investointitukien osalta Suomella on voimassa oleva komission päätös takaukseen sisältyvän tuen laskennasta edellä mainitun komission tiedonannon mukaisesti. Hyväksyty laskentamenetelmä kuitenkin koskee erilaista tuen kohdetta ja takaustyyppejä kuin työryhmän esittämä takaus maksuvalmiuslainalle, joten menetelmä ei ole suoraan sovellettavissa lakiehdotuksen mukaiseen valtiontakaukseen.

Maksuvalmiustukea on mahdollista myöntää myös maatalousalan de minimis -asetuksen mukaisena tukena. Tällöin tuen kohteena voi olla mikä tahansa maatalouden tuotantosuunta, joten myös muut kuin edellä mainitun rahoitusohjelman piiriin kuuluvat tuotannonalat voisivat olla de minimis -ehtoisen maksuvalmiustuen kohderyhmänä. Toisaalta osalle tiloista, erityisesti sikataloudessa, ei voitaisikaan myöntää de minimis -tukea, koska kyseisen tuen tilakohtainen enimmäismäärä on täynnä tai täyttymässä.

De minimis -ehtoinen takaus maataloilta voi kattaa enintään 80 prosenttia lainasta ja taattu määrä voi olla joko 112 500 euroa ja takauksen kesto 5 vuotta tai 56 250 euroa ja takauksen kesto 10 vuotta. Jos taattu määrä on pienempi tai takaus myönnetään lyhyemmäksi ajaksi, takaukseen sisältyvä tuki lasketaan vastaavana suhteellisena osuutena enimmäismäärästä. Lisäksi vastaavasti kuin rahoitusohjelman mukaisissa takauksissa, de minimis -ehtoisen takauksen tuki voi perustua niin sanottuihin safe harbour -maksuihin, jolloin tiloilla tulisi olla luotto-luokitus, tai ennen takauksen täytäntöönpanoa ilmoitettuun ja komission hyväksymään brutto-avustusekvivalentin laskemiseen käytettävään valtiontukisääntöjen mukaiseen menetelmään, joka koskee nimenomaisesti sellaista takaustyyppejä ja tuen kohteena olevaa liiketoimintatyyppiä, johon maatalousalan de minimis -asetusta sovelletaan.

De minimis -ehtoista takausta ei saa myöntää yritykselle, joka on asetettu yleistäytäntöönpanomenettelyyn maksukyvyttömyyden vuoksi tai, joka täyttää tällaisen menettelyn edellytykset velkojien pyynnöstä. Yhdelle maatalousyritykselle myönnettävän de minimis -tuen määrä ei saa olla yli 15 000 euroa minkään kolmen verovuoden jakson aikana, eikä de minimis -tukien kokonaismäärä saa ylittää jäsenvaltiokohtaista enimmäismäärää. De minimis -tukea ei ilmoiteta erikseen komissiolle, mutta jäsenvaltion on säilytettävä tukea koskevat tie-

dot 10 vuotta tuen myöntämisestä ja toimitettava tiedot komission arvioitavaksi 20 työpäivän kuluessa pyynnöstä.

EU-lainsäädännössä ei säädetä lainojen maksuhelpotuksista. Tukijärjestelmät, joihin lainojen lykkäys- ja korkovapaamahdollisuudet sisältyvät, on kuitenkin ilmoitettu komissiolle ja komissio on hyväksynyt ne kansallisine ehtoineen valtiontuen tai tukiohjelman hyväksymistä koskevalla päätöksellään. Lähtökohtaisesti komission hyväksymien tukijärjestelmien muutokset tulee ilmoittaa komissiolle. Hyväksytyin tukijärjestelmän kansallisia tukiehtoja on muutettu aiemmin, jolloin komission näkemys on ollut, että lainaan liittyviä ehtoja voidaan muuttaa, jos jo myönnetyn tuen määrä ei lisäänty muutoksen johdosta. Korkotukilainan lyhennysten lykkäysvuosien määrän lisääminen ei lisää myönnetyn tuen määrää, koska korkoetuuden loputtua lainan saajan on maksettava lainasta kokonaiskoron suuruista korkoa. Valtionlainan korkovapausvuosiin sisältyy tukielementti, joka tulee ottaa huomioon lainaan liittyvää kokonaisuutta laskettaessa.

2.3 Nykytilan arviointi

Maatalousmarkkinoilla on tapahtunut odottamattomia markkinahäiriöitä, joiden seurauksena tuottajahinnat ovat laskeneet merkittävästi. Erityisen voimakas vaikutus on ollut Venäjän elokuussa 2014 asettamalla elintarvikkeiden tuontikiellolla. Vuoden 2015 maaliskuussa EU:ssa luovuttiin maitokiintiöistä, mikä on johtanut maitomarkkinoiden ylituotanto- ja häiriötilanteeseen koko EU:n alueella. Tästä syystä maidon tuottajahinta on laskenut 16 prosenttia helmikuusta 2014 helmikuuhun 2016. Sianlihan tuottajahinta on laskenut 15 prosenttia, broilerin 11 prosenttia, leipävehnän 8 prosenttia ja naudanlihan 7,5 prosenttia. Samaan aikaan, kun tuottajahinnat ovat alentuneet, tuotantopanosten hinnat ovat säilyneet lähes ennallaan, mikä on nopeasti johtanut siihen, että maatilojen lyhyen aikavälin maksuvalmius on heikentynyt ja tiloilla on vaikeuksia selviytyä normaalin toiminnan aiheuttamista juoksevista kustannuksista tai velkojen lyhennyksistä. Tässä tilanteessa tiloilla ei ole riittävästi mahdollisuuksia kehittää toimintaansa tai tehdä korvausinvestointeja. Maatilojen maksuvalmiusongelmat pahenivat edelleen maataloustukien maksatusten viivästyessä vuosina 2015 ja 2016.

Luonnonvarakeskuksen maaliskuussa 2016 julkaisema ennuste vuoden 2015 tuloksista osoittaa maatilojen yrittäjätulon laskeneen vuodesta 2014 noin 40 prosenttia, keskimäärin 9 700 euroon tilaa kohti. Ennusteen mukaan maatalouden yhteenlaskettu yrittäjätulo koko maassa alenisi vuoden 2014 noin 558 miljoonasta eurosta vuoden 2015 noin 350 miljoonaan euroon. Vuosina 2000—2014 maatalouden yhteenlaskettu yrittäjätulo on ollut vuosittain keskimäärin 820 miljoonaa euroa ja vuoden 2010 jälkeen se on jatkuvasti laskenut. Ennusteen mukainen vuoden 2015 maataloustulo olisi laskenut vuoden 2010 maataloustulosta noin 60 prosenttia.

Suurimmat maksuvalmiusongelmat ovat tällä hetkellä maito- ja sikatiloilla ja ne korostuvat etenkin viime vuosina suuria investointeja tehneillä tiloilla, joilla velkataakka on suuri ja jotka eivät tästä syystä ole ehtineet varautua odottamattomiin hinnan muutoksiin. Tämä joukko on kuitenkin se, joka tulevina vuosina kannattelee alkutuotantoamme ja sen tason säilymistä kotimaista kulutusta vastaavalla tasolla.

Maatilojen konkurssseja on ollut vuosina 2006—2015 keskimäärin 28 kappaletta vuodessa ja vuosina 2011—2015 keskimäärin 35 kappaletta vuosittain. Konkurssien vuotuinen määrä on siten noussut, mutta viime vuosina nousu on taittunut. Vuoden 2016 tammi-huhtikuussa konkurssseja on ollut 11 kappaletta. Suomessa oli vuonna 2015 noin 51 000 maatilaa (2006 noin 66 500 maatilaa), joten tilojen kokonaismäärään suhteutettuna konkurssien määrä on pieni, mutta tilamäärän vähentyessä konkurssien suhteellinen osuus on kasvanut.

HE 180/2016 vp

Rahoitusjärjestelyissä tilojen konkurssit ovat yleensä viimeinen keino, koska käytännössä tiloilla pyritään etenemään vapaaehtoisin realisoinein niin pitkälle kuin mahdollista. Alkutuo-tannon volyyymiin konkurssilla ei ole ollut merkittävää vaikutusta, toisaalta siksi, että määrä on kokonaisuuteen nähden ollut pieni ja toisaalta siksi, että suuremmille yksiköille on usein löydetty jatkaja konkurssin jälkeen.

Maidon tuotannossa kriisin arvioidaan vähentäneen markkinatuottoja noin 7 senttiä maitolitraa kohden eli noin 160 miljoonaa euroa vuodessa ja 320 miljoonaa euroa kahden vuoden aikana. Sianlihan tuotannossa lihan hinnan pudotus on ollut noin 15 senttiä lihakiloa kohden, mikä merkitsee noin 30 miljoonan euron myyntitulon menetystä vuodessa, eli 60 miljoonaa euroa kahdessa vuodessa. Pelkästään maidon- ja sianlihantuotannossa myyntitulojen menetykset olisivat yhteensä noin 380 miljoonaa euroa kahdessa vuodessa. Vuosina 2014 ja 2015 on molempina vuosina maksettu noin 30 miljoonaa euroa tuottajahintojen pudotuksen takia maksettavaa niin sanottua maa- ja puutarhatalouden kriisitukea, eli yhteensä noin 60 miljoonaa euroa. Tähän mennessä toteutuneet kriisituet kattavat siten vain noin 16 prosenttia näiden tuotannonalojen myyntituottojen menetyksistä. Näin ollen kriisituet yksinään eivät ole monilla maataloilla riittävä toimenpide tuottajahintojen pudotuksen aiheuttamista maksuvalmiusongelmista selviytymiseksi, minkä vuoksi tilat ovat joutuneet rahoittamaan toimintaansa luotoilla.

Merkittävässä tilapäisissä maksuvalmiusongelmissa arvioidaan olevan 2 000—3 000 maatilaa. Arvio perustuu tilastoihin pahiten velkaantuneiden tilojen lukumääristä ja tilojen velkaisuudesta suhteutettuna liikevaihtoon. Maaliskuussa 2016 haettavana ollutta maa- ja puutarhatalouden kriisitukea haki yhteensä noin 5 400 tilaa. Kyseinen tuki oli kohdennettu velkaisimmille ja viime vuosina investointeja tehneille tiloille. Näillä tiloilla oli velkaa vähintään 100 000 euroa ja velat olivat vähintään 100 prosenttia liikevaihdosta. Sellaisia tiloja, joilla velkaa oli yli 200 000 euroa ja velat ylittivät liikevaihdon, oli noin 4 000 kappaletta.

Kaikkien maksuvalmiusvaikeuksissa olevien tilojen ei kuitenkaan arvioida hakevan lakiehdotuksen mukaista takausta muun muassa siksi, että valtioneuvostosta huolimatta pankit eivät myöntäisi lainaa tiloille, joilla ei ole edellytyksiä jatkuvaan kannattavaan toimintaan. Myös lainan korko ja kulut sekä takauksen saajalta perittävät takausmaksut vaikuttavat siten, etteivät kaikki tukikelpoiset tilat tule hakemaan takausta. Takausta ei myöskään myönnettäisi kaikkein pienimmille tiloille tai vaikeuksissa oleville yrityksille tuelle asetettavien ehtojen vuoksi. Takauksen saajista arviolta noin 70 prosenttia olisi lypsykarja- ja sikatalouden harjoittajia, johtuen sekä tuotantorakenteesta että maksuvalmiusongelmien kohdentumisesta erityisesti näille tuotannonaloille.

Suurimmissa maksuvalmiusvaikeuksissa olevien tilojen tilannetta voitaisiin helpottaa, jos tilat pystyisivät järjestelemään tilapäisrahoitusta yhdellä maksuvalmiuslainalla useiden pienten ja nopeasti erääntyvien tavaratoimittajilta, tuotteiden ostajilta tai pankista otettujen tilapäisluottojen sijaan. Tällöin tilan velkojen kokonaisuutta voitaisiin hallita paremmin, samalla vähentäen rahoituskustannuksia. Laina myös mahdollistaisi välttämättömät investoinnit tilojen yritystoiminnan ja sen kehittämisen turvaamiseksi pidemmälläkin aikavälillä. Tällä hetkellä osalla etenkin äskettäin investoineista tiloista tilanne on kuitenkin se, että tilan omat vakuudet on kokonaan sidottu investointiin liittyviin lainoihin, eivätkä pankit omien vakavaraisuussäännöstenä vuoksi pysty myöntämään lainaa ilman uusia vakuuksia. Jos merkittävälle osalle uutta lainapääomaa olisi mahdollista saada valtioneuvoston, näiden tilojen mahdollisuus saada kohtuukorkoista pankkilainaa akuutista tilanteesta ylipääsemiseen paranisi.

Jos maataloille myönnetään maksuvalmiustukea, tukijärjestelmän kriteerien tulisi olla mahdollisimman selkeät ja yksinkertaiset tuen hakijoiden, viranomaisten ja luottolaitosten hallinnollisen taakan välttämiseksi. Samoin maaseutuhallinnon ja luottolaitosten tietojärjestelmiin tehtä-

vien muutostöiden tulisi olla mahdollisimman vähäiset. Tämän vuoksi takauksen myöntämisessä tulisi mahdollisimman pitkälle hyödyntää olemassa olevia tietojärjestelmiä, mikä puolestaan edellyttäisi sitä, että uudessa takausjärjestelmässä tulisi soveltuvien osin hyödyntää rakennetukilain valtiontakauksia koskevaa sääntelyä. Esimerkiksi takauksesta perittävien maksujen ja tilitysten määrien tulisi vastata rakennetukilain nojalla myönnettävien valtiontakausten takausmaksujen määriä.

Takauksena myönnettävä maksuvalmiustuki tulisi kohdentaa sellaisille maatalousyrittäjille, jotka eivät kohtuullisin lainaehdoin muuten saa lainaa vapailta rahoitusmarkkinoilta ja jotka tilapäisistä maksuvalmiusongelmista huolimatta kuitenkin omaavat edellytykset jatkuvaan kannattavaan toimintaan. Valtiontakauksen myöntäminen sellaisen yrityksen rahoitukselle, jolla ei ole edellytyksiä jatkuvaan kannattavaan toimintaan, voisi vain siirtää yritystoiminnan ongelmien realisoitumista ja lisätä riskiä valtion takausvastuun toteutumisesta.

Rakennetukina myönnettyt lainat ovat pitkäaikaisia. Rahoituslain mukaisten lainojen enimmäislaina-aika on 30 vuotta, rakennetukilain 25 tai 30 vuotta. Keskimääräinen laina-aika rahoituslain mukaisissa valtionlainoissa on ollut 14,4 vuotta ja korkotukilainoissa 12,4 vuotta. Rakennetukilain mukaisten korkotukilainojen keskimääräinen laina-aika on ollut noin 14 vuotta.

Tässä tilanteessa maksuvaikeuksissa oleville tiloille yksi toimiva sopeutuskeino olisi lisätä mahdollisuuksia lainojen maksuhelpotuksiin, koska osalla tiloista lainojen maksuhelpotusmahdollisuudet on jo jouduttu käyttämään kokonaan. Näin tilat voisivat haastavassa taloustilanteessa käyttää lainojen lyhennysvaran varsinaiseen toimintaansa ja sen kehittämiseen, samalla saaden lisää aikaa toiminnan sopeuttamiseen muuttuneeseen markkinatilanteeseen. Vaikka nykyinen viiden vuoden maksuhelpotusmahdollisuus on antanut joustovaraa yritystoiminnan suunnitteluun, käsillä oleva maksuvalmiuskriisi on vaikeutunut odottamattoman nopeasti ja muodostunut monien tekijöiden yhteisvaikutuksesta niin syväksi, että siihen sopeutuminen näyttää vaativan ennakoitua pidemmän ajan.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on helpottaa maatilojen ajankohtaisia tilapäisiä maksuvalmiusongelmia myöntämällä valtiontakauksia pankkien myöntämille maksuvalmiuslainoille sekä joustavoittaa lainojen takaisinmaksua lisäämällä niiden maksuhelpotusvuosien kokonaismäärää. Esityksellä toteutettaisiin maatilojen rahoitusjärjestelyjä valmistelevan työryhmän väliraportin ehdotukset.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Maatalousalan EU-lainsäädäntö ja valtiontukisäännöt rajoittavat merkittävästi kansallista lainsäädäntövaltaa. Työryhmän ehdotuksen mukaisen valtiontakausjärjestelmän tulee täyttää maatalousalan de minimis -asetuksen ehdot tai komission asettamat ehdot kansalliselle rahoitusohjelmalle koskien maito-, sika- ja hedelmä/vihannesalaa. Koska mainittu rahoitusohjelma voi koskea vain mainittuja tuotantosuuntia, muiden tuotantosuuntien tuottajille valtiontakaukset voidaan myöntää vain maatalousalan de minimis -asetuksen mukaisena tukena. Tämä olisi perusteltua, koska ajankohtaiset maksuvalmiusvaikeudet koskevat kaikkia tuotantosuuntia ja esimerkiksi naudanlihan tuotanto jäisi muuten ehdotetun tukijärjestelmän ulkopuolelle. Valtiontakaus voitaisiin myöntää myös maito-, sika- ja hedelmä/vihannesalan tuottajille de minimis -tukena, mutta erityisesti sikataloudessa tuen tilankohtainen enimmäismäärä on monilla tiloilla täynnä tai täytymässä.

Rakennetukilain mukaista valtioneuvoston takauksia ei voida myöntää yritystoiminnan tilapäisten maksuvalmiusvaikeuksien helpottamiseen. Rakennetukilain tavoitteiden kanssa erilaisen tukimuodon sisällyttäminen lakiin edellyttäisi niin laajoja muutoksia, että se olisi lainsäädäntötekniisesti haastavaa ja monimutkaista sekä uutta valtioneuvoston takausjärjestelmää että olemassa olevaa rakennetukijärjestelmää. Rakennetukilain rakenteen vuoksi työryhmän ehdottaman takausjärjestelmän toteuttaminen rakennetukilakia muuttamalla edellyttäisi myös uuden valtioneuvoston asetuksen antamista tuen yksityiskohdista. Edellä mainittujen syiden vuoksi olisi selkeintä, jos vuosina 2016 ja 2017 myönnettävästä valtioneuvoston takauksesta säädettäisiin yhdessä erillisessä säädöksessä ja vuonna 2015 uudistetun rakennetukijärjestelmän toimeenpano jatkuisi totutulla tavalla.

Esityksen valmistelussa todettiin, että koska työryhmän ehdottama lainojen maksuhelpotusvuosien määrän lisääminen edellyttää joka tapauksessa hallituksen esitystä, eikä työryhmän ehdottamille valtioneuvoston takauksille ole soveltuvaa säädöstä, työryhmän ehdotus olisi tarkoituksenmukaisinta toteuttaa säätämällä uusi laki, jolla annettaisiin kaikki uuden takausjärjestelmän ehdot. Jotta uusi takausjärjestelmä olisi mahdollisimman yksinkertainen ja helposti toimeenpantavissa nykyisin henkilöresurssein, takauksen ehdoissa ja menettelyissä viitattaisiin soveltuvin osin rakennetukilain sääntelyyn. Toimeenpanon joustavuuden vuoksi eräät takauksen hakemiseen liittyvät seikat annettaisiin Mavin määräyksellä.

Takaukseen sisältyvän tuen laskennassa ei kuitenkaan voida soveltaa rakennetukilain mukaisissa investointituissa käytettävää komission hyväksymää laskentamenetelmää, koska se koskee erilaista tuen kohdetta ja takaustyyppiä. Tämän vuoksi valtioneuvoston takauksiin sisältyvän tuen laskentamenetelmä ilmoitettaisiin komissiolle osana rahoitusohjelmaa ja komissio hyväksyisi sen ohjelman hyväksymistä koskevalla päätöksellään.

Lainojen maksuhelpotusvuosien lisäämisen osalta valmistelussa todettiin, että rakennetukilain nojalla myönnettyjen ja jatkossa myönnettävien lainojen osalta muutos voidaan toteuttaa voimassa olevaa lakia muuttamalla. Myös rahoituslaki on edelleen voimassa, mutta se on pääosin kumottu vuoden 2008 alussa, esimerkiksi lainoitusta koskevan sääntelyn osalta. Tästä lähtökohdasta rahoituslakiin ja sen nojalla annettuun valtioneuvoston asetukseen sisällytynyt kumottu sääntely lainojen maksuhelpotuksista olisi voitu periaatteessa säätää uudelleen ottamalla rahoituslakiin asiaa koskevat säännökset tarpeellisin osin muutettuna. Rahoituslakia kumottaessa voimassa olleiden säännösten soveltamisesta säädetään kuitenkin maaseutuelinkeinojen rahoituslain muuttamisesta annetun lain voimaantulosta annetussa laissa. Tämän vuoksi valmistelussa todettiin, että rahoituslain nojalla jo myönnettyjen lainojen maksuhelpotuksia koskevista muutoksista olisi tarkoituksenmukaisinta säätää maaseutuelinkeinojen rahoituslain muuttamisesta annetun lain voimaantulosta annettua lakia muuttamalla, samoin kuin rahoituslain nojalla myönnettyjen lainojen jälkikäteisissä muutoksissa on menetelty aiemmin (HE 73/2010 vp, Laki 1154/2010).

3.3 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki maataloilta vuosina 2016 ja 2017 myönnettävistä valtioneuvoston takauksista. Valtioneuvoston takausjärjestelmän kriteerit olisivat mahdollisimman yksinkertaiset takauksen hakijoiden ja viranomaisten hallinnollisen taakan välttämiseksi. Valtioneuvoston takaukset otettaisiin käyttöön luottolaitosten myöntämille maksuvalmiuslainoille. Takauksen kohteena olevan lainan enimmäismäärä olisi 30 prosenttia maatalousyrittäjän kahden edellisvuoden myyntitulojen ja maataloustukien yhteenlasketusta keskiarvosta, kuitenkin enintään 110 000 euroa ja vähintään 30 000 euroa. Valtioneuvoston takaus voisi koskea enintään 70 prosenttia takauksen kohteena olevan lainan määrästä. Laina-aika olisi enintään seitsemän vuotta, johon voisi sisältyä enintään kaksi lyhennysvapaa vuotta. Takaus voitaisiin myöntää lainalle, jonka

luotonantaja myöntää maatalousyrittäjälle maatalouden tuotantotoiminnan maksuvalmiuden parantamiseksi. Takauksen saajalta perittäisiin valtiolle vastaavaa takausmaksua kuin maatalouden investointeihin myönnettävissä valtiontakauksissa. Takausten myöntämiseen liittyvissä menettelyissä noudatettaisiin soveltuvin osin rakennetukilain vastaavia menettelyjä.

Lisäksi ehdotetaan rakennetukilain ja sitä edeltäneen rahoituslain nojalla myönnettyjen valtion- ja korkotukilainojen maksuhelpotusten määrän lisäämistä kolmella vuodella yhteensä kahdeksaan vuoteen. Korkotuen tai korkoetuuden määrää ei kuitenkaan nostettaisi siitä, mitä tuensaajalle on alun perin myönnetty. Erilaiset menettelyt rakennetukilain ja rahoituslain nojalla myönnettyjen maksuhelpotusten myöntämisessä yhtenäistettäisiin.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Vaikutukset valtiontalouteen

Vuonna 2016 haettavana ollutta maa- ja puutarhatalouden kriisitukea haki noin 5 400 maatilaa. Näillä tiloilla oli velkaa vähintään 100 000 euroa ja velat olivat vähintään 100 prosenttia liikevaihdosta. Tilojen velkaisuusasteen vaihteluväli oli suuri. Merkittävässä tilapäisissä maksuvalmiusongelmissa näistä 5 400 maatilasta arvioidaan olevan 2 000—3 000 maatilaa, eli yhteensä hieman alle 40 prosentista enintään 55 prosenttiin kriisitukea hakeneista tiloista. Jos takauksen kohteena olevia lainoja olisi 3 000 ja lainat olisivat keskimäärin 76 000 euroa ja takaus annettaisiin 70 prosentille lainapääomasta, takausten myöntämisvaltuuden tulisi olla 160 miljoonaa euroa.

Vuosien 2006—2015 aikana konkurssiin on joutunut vuosittain keskimäärin 28 maatilaa. Tällä vuosikymmenellä konkurssseja on ollut keskimäärin 35 kappaletta vuodessa. Kun arvioidaan uusiin valtiontakauksiin liittyvää valtion konkurssiriskiä, huomioon on otettava rahoituksen käyttötarkoitus. Konkurssien määrän arvioidaan olevan enintään 15 prosenttia valtiontakauksen saaneista maataloista, jolloin konkurssseja olisi vuosittain keskimäärin noin 64 kappaletta, mikä on lähes kaksinkertainen määrä 2010-luvulla vuosittain toteutuneiden maatalojen konkurssien määrään nähden. Takauksen myöntämistä seuraavina ensimmäisinä vuosina konkurssien määrä olisi todennäköisesti tätä määrää alhaisempi ja nousisi lainan takaisin maksun aikana. Konkurssien ajoittuminen vaikuttaa lainoista valtion maksettavaksi jäävään osuuteen ja takausmaksujen kertymiseen. Jos konkurssi tapahtuu takausjakson alkupuolella, lainaa ei olisi ehditty lyhentää yhtä paljon kuin silloin, jos se ajoittuu takausajan loppupuolelle. Lisäksi on huomioitava, että konkurssiin menneiltä maataloilta ei kerry takausmaksuja.

Edellä esitetyn riskiarvion perusteella konkurssien määrästä aiheutuisi valtiolle menoja konkurssien ajoittumisesta riippuen 14—15,8 miljoonaa euroa. Vastaavasti valtiolle perittävät takausmaksut olisivat 6,9—7,0 miljoonaa euroa. Valtiolle aiheutuneet nettomenot olisivat siten arviolta 7,0—8,9 miljoonaa euroa. Takaukset myönnettäisiin Makerasta, jonka varoin katettaisiin myös mahdolliset valtion maksettaviksi aiheutuvat takausvastuut valtion talousarvioiden sekä Makeran käyttösuunnitelman mukaisten määrärahojen puitteissa.

Suurin yksittäinen kohde Makeran avustusvarojen käytössä ovat rakennetukilain mukaiset kansallisesti rahoitettavat investointiavustukset. Toiseksi eniten Makeran varoja käytetään maatalouden ja maaseudun tutkimus- ja kehittämishanketoimintaan.

Makeran tase oli vuoden 2015 lopussa yhteensä noin 363 miljoonaa euroa (vuonna 2014 noin 425 miljoonaa euroa ja vuonna 2013 noin 504 miljoonaa euroa). Suurin syy taseen pienenemi-

seen on lainasaamisten määrän väheneminen. Lainasaamisia oli noin 97 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa 124 miljoonaa ja vuoden 2013 lopussa 156 miljoonaa euroa). Vuonna 2016 rahastolla arvioidaan olevan varoja käytettävissä noin 123 miljoonaa euroa. Rahaston käytettävissä olevat varat muodostuvat lainasaamisista, edelliseltä vuodelta siirtyvistä sitomattomista varoista ja vuonna 2016 vielä ohjelmakauden 2007—2013 EU:lta saatavista osarahoitteisten avustusten tuloutuksista sekä mahdollisista talousarviosiirroista. Lainasaamisten ja muiden tulojen pienentyessä Makeran käytettävissä olevat varat ovat nopeasti vähentymässä heikentäen maatalouden kehittämisen rahoitusmahdollisuuksia.

Suomalaisen ruoantuotannon kannattavuuden ja kauppataseen parantaminen on yksi pääministeri Juha Sipilän hallituksen ohjelman kärkihankkeista, jonka toteutusta varten Makeraan osoitettiin 90 miljoonan euron lisärahoitus turvaamaan maatalousinvestointien sekä muiden hallitusohjelman ruoantuotannon kannattavuustavoitetta tukevien toimenpiteiden rahoitusta.

Lainojen maksuhelpotusten osalta tuen myöntöpäätöksissä on asetettu valtionlainojen korkoetuudelle tai pankkilainojen korkotuudelle euromääräinen enimmäistuki, jota ei saa ylittää. Maksuhelpotusmahdollisuuksia lisättäessä korkotuen tai korkoetuuden määrää ei nostettaisi siitä, mitä tuensajalle on alun perin myönnetty, joten korkoetuuden tai korkotuen loppuessa lainoista on maksettava täyttä korkoa.

Lainojen lyhennysten lykkäysten määrään esitettävän muutoksen johdosta valtion talousarviosta rahoitettavat korkotukimenot aikaistuvat sen vuoksi, että korkotukea maksetaan myös lykkäyksen vuoksi maksamatta olevan pankkilainan lyhennyksen osalta. Korkotukimenot voivat koko laina-ajalta laskettuna kasvaa siinä tapauksessa, että myönnetty korkotuki ei ilman lykkäyksiä tulisi kokonaan käytetyksi.

Makeran korkotulot sen varoista myönnetyistä valtion lainoista siirtyisivät korkovapauden myöntämisen vuoksi korkovapausvuotta seuraaville vuosille ja korkotulot kokonaisuudessaan vähenevät niiden lainojen kohdalla, joissa myönnetty korkoetus ei tulisi ilman lykkäyksiä kokonaan käytetyksi.

Rahoituslain nojalla myönnettyjä lainoja, joissa lyhennyslykkäykset oli käytetty vuoden 2016 puoliväliin mennessä kokonaan, oli noin 250 kappaletta, joiden takaisin maksamatta oleva pääoma oli noin 28 miljoonaa euroa. Sellaisia lainoja, joissa lykkäyksiä oli käyttämättä enintään yksi vuosi, oli vuoden 2016 kesäkuussa noin 280 kappaletta, pääomaltaan noin 22 miljoonaa euroa. Yhteensä edellä tarkoitettuja lainoja oli noin 530 kappaletta, joiden takaisin maksamatta ollut pääoma oli noin 50 miljoonaa euroa. Kyseiset lainat on myönnetty joko matalakorkoisina valtion lainoina Makeran varoista tai korkotuettuina pankkilainoina. Rahoituslain mukaisten lainojen jäljellä oleva takaisinmaksuaika on 5—7 vuotta, sillä rahoituslain mukaisia lainoja ei ole myönnetty vuoden 2008 jälkeen keskimääräisen kokonaislaina-ajan ollessa alle 15 vuotta.

Rakennetukilain mukaisia lainoja on myönnetty viimeisten kahdeksan vuoden aikana, joten maksuhelpotuksia ei vielä ole haettu yhtä paljon kuin rahoituslain mukaisiin lainoihin. Rakennetukilain nojalla myönnettyssä lainoituksessa on arvon mukaan nykyisin sallittu enimmäismäärä lainojen lyhennyslykkäyksiä käytetty vain hyvin pienellä osalla tiloista. Etenkin sikatiloilla alhainen tuottajahintataso on aiheuttanut maksuvalmiusongelmia jo pidempään ja osa kyseisistä tiloista on joutunut turvautumaan lyhennyslykkäyksiin.

Jos kaikkiin lainoihin, joissa voimassa olevan lainsäädännön mahdollistamat lyhennyslykkäykset on käytetty kokonaan tai niitä on käyttämättä enää vuosi, haettaisiin lakiehdotuksen mahdollistamat kolme lykkäysvuotta lisää, korkoetuuden tai korkotuen käyttö lisääntyisi näi-

den kolmen vuoden aikana yhteensä noin 500 000 eurolla, josta pääosa kohdistuisi Makeraan. Tämä perustuu arvioon siitä, että lainojen laina-aikaa on jäljellä viisi vuotta ilman uusia lykkäyksiä ja että korkotuki on lähivuosina kaksi prosenttia takaisin maksamatta olevalle lainapääomalle. Edellisen ja kuluvan vuoden keskimääräinen lainojen korkotuki on ollut vain noin yksi prosenttiyksikköä. Valtionlainalle myönnettävien korkovapausmahdollisuuksien lisäämisen johdosta Makeran tulot vähenisivät 170 000—230 000 eurolla vuositasolla.

Makeran osalta lainojen takaisin maksun lykkäykset siirtävät tulovirtaa eteenpäin. Korkovapauden myöntämisestä aiheutuva korkotuottojen vähentyminen heikentää lähivuosien aikana vastaavalla määrällä Makeran mahdollisuuksia investointien tukemiseen. Korkotukilainojen osalta lyhennyslykkäysten aiheuttama korkotuen lisäys voidaan rahoittaa vuosina 2017—2020 maaseutuelinkeinojen korkotukeen hyväksytystä menokehiksestä.

Valtiontalouden näkökulmasta maksuhelpotusten lisäämisellä ei edellä esitetyn perusteella ole suurta taloudellista merkitystä, mutta yksittäistapauksissa tilatasolla maksuhelpotuksilla voitaisiin parantaa huomattavasti yritystoiminnan maksuvalmiutta.

Vaikutukset yritysisiin

Valtion takaaman maksuvalmiuslainan avulla tilapäisissä maksuvalmiusvaikeuksissa olevat maatilat voisivat järjestellä rahoitusta kestävämmällä tavalla siten, että useiden pienten ja nopeasti erääntyvien tilapäisluottojen sijaan tilat saisivat kohtuullisin rahoituskustannuksin ja maksuehdoin hoidettavissa olevan maksuvalmiuslainan, jolloin paremman velkojen kokonaisuuden hallinnan lisäksi mahdollistettaisiin välttämättömät investoinnit tilojen yritystoiminnan ja sen kehittämisen turvaamiseksi pidemmälläkin aikavälillä. Sellaisissa tapauksissa, joissa maatila on käyttänyt nykysäädösten mahdollistamat pankki- ja valtionlainojen maksuhelpotusmahdollisuudet, maksuhelpotusvuosien lisääminen olemassa oleville lainoille tarjoaisi hallinnollisesti ja taloudellisesti uuden lainan nostoon verrattuna kevyemmän ratkaisun akuutteihin rahoitusjärjestelyihin, samalla antaen lisää aikaa sopeutua toimintaympäristössä tapahtuneisiin muutoksiin. Valtiontakauksen ja sen kohteena olevan lainan sekä lainojen maksuhelpotusten hakeminen lisää helpotuksia hakevien maatilojen hallinnollista taakkaa jonkin verran, ei kuitenkaan merkittävästi.

Luottolaitosten näkökulmasta valtioneuvoston takaus mahdollistaa yritystoiminnan rahoituksen niissäkin tapauksissa, joissa niin sanotut normaalit vakuudet on jo loppuun käytetty. Luottolaitosten kannalta valtioneuvoston takaus alentaisi maatalousrahoituksen riskiä ja siten alentaisi vakavaraisuuskustannuksia. Vakavaraisuuskustannusten alentuminen puolestaan vaikuttaa lainamarginaaliin, mikä osaltaan alentaa maatilojen rahoituskustannuksia. Toisaalta ehdotukset edellyttävät muutoksia luottolaitosten tietojärjestelmiin ja siten lisäävät luotonantajien kustannuksia, joiden arvioidaan olevan yhteensä useiden kymmenien tuhansien eurojen suuruusluokkaa.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Maatalouden rakennetukien hallinnointiin liittyviin viranomaisten keskeisiin tehtäviin tai toimivaltaan ei esitetä muutoksia. Rakennetukilain mukaisia valtioneuvoston takauksia myönnetään ja hallinnoidaan ELY-keskuksissa ja Mavissa. Ehdotuksen toimeenpano sitoo maa- ja metsätalousministeriön, Mavin ja ELY-keskusten htv-resurssia muulta valmistelulta.

Lakiehdotuksella ei perustettaisi kunnille uusia tehtäviä. Uusien valtioneuvoston takauksien myöntäminen sen sijaan olisi lisätehtävä ELY-keskuksille. Samoin uusien valtioneuvoston takauksien valtion takaajan vastuusta huolehtiminen olisi lisätehtävä Maville. On todennäköistä, että ELY-keskuksissa takauksien myöntämisestä vastaavat samat henkilöt, jotka vastaavat Manner-

Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014—2020 sisältyvien maatalouden rakennetukien myöntämisestä, eikä näiden tukien toimeenpanoa saisi vaarantaa uudella tukijärjestelmällä. Lakiehdotuksen mukaisia valtiontakauksia kuitenkin myönnettäisiin vain vuosina 2016 ja 2017 ja sen menettelyissä pyrittäisiin hyödyntämään rakennetukilain toimeenpanosta tuttuja menettelyitä.

Maksuvalmiuslainoille myönnettävien valtiontakauksen hakijamäärän arvioidaan olevan 2 000—3 000 maatalousyrittäystä. Aiemmin haettavana ollut maa- ja puutarhatalouden väli-ikäistä kansallista lisätukea, jonka myöntöperusteissa otettiin huomioon muun muassa velkojen määrä, haki yhteensä noin 5 400 maatilaa. Kaikkien maksuvalmiusvaikeuksissa olevien maatalousyrittäjien ei kuitenkaan arvioida hakevan lakiehdotuksen mukaista takausta. Takauspäätösten määrän osalta on kuitenkin varauduttava noin 3 000 hakemukseen. Uusi valtiontakausjärjestelmä on tarkoitettu toimeenpanna vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman rajoissa hallinnonalalla käytettävissä olevin resurssein valtiontalouden kehyspäätösten ja valtiontalousarvioiden mukaisten määrärahojen ja henkilötöyvuosimäärien puitteissa.

Lakiehdotuksen mukaisesti ELY-keskusten päätöksiin haettaisiin muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen, jonne on nykyään keskitetty päätökset maatilatalouden tuista ja rakennetuista. Hallinto-oikeuden päätöksestä voisi valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Lakiehdotuksen nojalla tehtävistä päätöksistä Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen vireille tulevien valitusten määrän arvioidaan olevan 35—40 kappaletta ja korkeimpaan hallinto-oikeuteen vireille tulevien valituslupahakemusten määräksi arvioidaan 15—20 kappaletta. Tämä vastaa yhden henkilön vuoden työmäärää (htv) sekä Hämeenlinnan hallinto-oikeudessa että korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Oikeusministeriöltä saatujen tietojen mukaan yhden henkilön vuoden työmäärän kustannusarvio hallintotuomioistuimissa on 80 000 euroa, joten tältä osin esitys lisäisi valtion menoja 160 000 eurolla.

Uusi valtiontakausjärjestelmä sekä rakennetukilain ja rahoituslain mukaisesti lainojen maksuhelpotuksiin esitettävät muutokset edellyttävät muutoksia hallinnon tietojärjestelmiin, mikä ei saisi vaarantaa käynnissä olevien tietojärjestelmähankkeiden toteutumista. Hallinnon tietojärjestelmänä hyödynnettäisiin Rahtu-tietojärjestelmää.

Lähtökohtaisesti uusi valtiontakausjärjestelmä joka tapauksessa lisää hallinnon taakkaa ja kustannuksia. Uuden lain säätäminen lisää maataloudesta annettujen säädösten määrää. Tästä näkökulmasta esitys ei ole yhdenmukainen sääntelyn määrän vähentämisen ja hallinnollisen taakan keventämisen tavoitteiden kanssa. Toisaalta rahoituslain nojalla myönnettyjen lainojen maksuhelpotusten menettelyjen yhdenmukaistaminen rakennetukilain yksinkertaisempien menettelyjen kanssa keventää hallinnollisia menettelyä viranomaisissa ja pankeissa.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Esitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä. Maa- ja metsätalousministeriö asetti 12 päivänä huhtikuuta 2016 maatilojen rahoitusjärjestelyjä valmistelevan työryhmän (MMM021:00/2016). Maa- ja metsätalousministeriön edustajien lisäksi työryhmään nimettiin edustajat valtiovarainministeriöstä, Mavista, ELY-keskuksesta, Maa- ja metsätaloustuottajien Keskusliitto MTK ry:stä, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC r.f:stä ja rahoituslaitoksista (OP ryhmä, Nordea Pankki Suomi, Säästöpankki). Työryhmän tuli arvioida ja esittää lainoitukseen liittyviä keinoja maksuvalmiuslainojen ja valtiontakauksen käyttöönottamiseksi sekä aiemmin myönnettyjen lainojen maksuhelpotusten lisäämiseksi 31 päivään tou-

kokuuta 2016 mennessä. Lisäksi työryhmän on tutkittava myöhemmin investointeja koskevien takaumahdollisuuksien kehittämistarvetta.

Työryhmän väliraportissa (Maa- ja metsätalousministeriön työryhmämuistio 2016:2, ISSN 1797—4011, verkkojulkaisu) ehdotetaan uuden väliaikaisen valtioneuvostonjärjestelmän käyttöönottoa pankkien myöntämille maksuvalmiuslainoille. Takaukset myönnettäisiin Makerasta, johon työryhmän arvion mukaan tarvittaisiin valtuuksia takausten myöntämiseen 160 miljoonaa euroa enintään 230 miljoonan euron maksuvalmiuslainamäärälle sekä valtioneuvostusta valtiolle mahdollisesti aiheutuvien nettomenojen kattamiseksi riskipääomaa 10 miljoonaa euroa.

Lisäksi väliraportissa ehdotetaan rakennetukilain ja rahoituslain nojalla myönnettyjen lainojen maksuhelpotusvuosien kokonaismäärän lisäämistä kolmella vuodella yhteensä kahdeksaan vuoteen.

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 29 päivänä kesäkuuta 2016 lainsäädäntöhankeen (MMM021:00/2016) lakiehdotuksen valmistelemiseksi työryhmän ehdotusten pohjalta.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Luonnoksesta hallituksen esitykseksi on pyydetty lausunto oikeusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, Mavilta, ELY-keskuksilta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:ltä, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf:ltä, ProAgria Maaseutukustusten liitto ry:ltä, Svenska lantbrukssälkskapens förbund rf:ltä, sekä keskusrahallaitoksilta (Aktia, Danske Bank, Handelsbanken, Nordea, OP ryhmä, S-pankki, Säästöpankkiryhmä). Lisäksi lausuntopyyntö oli saatavilla maa- ja metsätalousministeriön verkkosivuilla.

Lausunnonantajat katsoivat ehdotettujen uuden valtioneuvostonjärjestelmän ja voimassa olevien lakien maksuhelpotusten muutosten olevan erittäin tarpeellisia ja perusteltuja maatalouden toimintaedellytysten ja jatkuvuuden turvaamiseksi nykyisessä alkutuotannon tilanteessa. Pääosalla lausunnonantajista ei ollut huomautettavaa esitykseen. Osa lausunnonantajista oli huolissaan valtioneuvostonjärjestelmän lyhyestä toteutusajasta ja muun muassa Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ja Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC korostivat jatkovalmistelun kiireellistä aikataulua siten, että lainoja voidaan nostaa ja takauksia haakea niin nopeasti kuin mahdollista.

ELY-keskukset toivat esiin huolen siitä, että uuden takausjärjestelmän toimeenpano de minimistuen seurantoineen tulee työllistämään hallintoa ja sitomaan jo ennestään niukkoja henkilöstöresursseja, kun edes kaikkia rakennetukipäätöksiä ei ole ehditty tehdä asetetussa määräajassa työtilanteen vuoksi. Mavi totesi uuden valtioneuvostonjärjestelmän ja aiempien tukijärjestelmien muutosten edellyttävien muutoksia hallinnon tietojärjestelmiin ja tässä Rahtu-tietojärjestelmän hyödyntämisen olevan paras vaihtoehto.

Uusea lausuja piti hyvänä sitä, että menettelyt on tarkoitus pitää mahdollisimman kevyinä hakijoille ja hallinnolle. Jotkut lausujat kiinnittivät huomiota siihen, että viljelijälle tulisi olla mahdollista laatia laina- ja takaushakemus itse, koska maatilojen talousneuvojat eivät pysty tekemään nopeasti suuria määriä suunnitelmia ja suunnitelmat ovat maksullisia. Osa lausunnonantajista katsoi takausten myöntämiseen liittyvien ohjeistusten nousevan tärkeään rooliin toimeenpanossa.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK totesi lausunnossaan, että kyseessä oleva rahoituselementti ei ole edullinen maataloilta kyseisessä rahoitusmarkkinoiden tilanteessa ja sitä

käytettäneen vain silloin, kun ei ole muita rahoitusvaihtoehtoja. MTK:n mukaan valtiontakauksesta perittävien maksujen kytkemistä rakennetukilain nojalla perittäviin takausmaksuihin tulisi vielä miettiä. ProAgria Maaseutukeskusten liitto arvioi, että toisaalta takausmaksut nostavat takauksen käytön kustannuksia, mutta toisaalta vähentävät takauksen kysyntää ja siten varmistavat valtiontakauksen riittävyttä paremmin niille, jotka niitä todella tarvitsevat. Takausmaksujen osalta esityksen jatkovalmistelussa todettiin, että tältä osin uusia valtiontakauksia koskeva lakiehdotus on työryhmän esityksen mukainen ja sen takausmaksumenettely on ollut lähtökohtana myös komission kanssa käydyissä keskusteluissa laskentamenetelmän hyväksyttävyydestä, minkä vuoksi muutokset laskentamenetelmässä todennäköisesti viivästyttäisivät komission hyväksyntää tukijärjestelmälle ja sen toteuttamisen aloittamista.

Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC katsoi lausunnossaan, että maksuvalmiuslainoille olisi tarvetta myös Ahvenanmaan maakunnassa ja niitä tulisi voida hakea myös siellä. Tältä osin esityksen valmistelussa todettiin, että lain soveltaminen Ahvenanmaan maakunnassa ei ole neuvottelukysymys, vaan se määräytyy Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) perusteella.

Oikeusministeriö katsoi, että koska kyseessä voi ilmeisesti olla hallintotuomioistuimille määrältään merkittävä uusi asiaryhmä, esityksen perusteluissa tulisi esittää tarkemmin sen vaikutukset hallintotuomioistuihin. Valtionvarainministeriö totesi, että esitystä tulee täydentää tiedoilla takauksen myöntämisvaltuuden mitoituserusteista sekä muiden niin sanottujen kriisitukien vaikutuksella tilojen taloudelliseen asemaan ja lisätukien tarpeeseen, maksulykkäysvuosien kustannusarvioiden perusteista sekä hallinnon tietojärjestelmien kustannusvaikutuksista. Valtionvarainministeriö myös katsoi, että takausvastuut olisi katettava Makeran varoin valtiontalouden kehyspäätösten ja valtion talousarvioiden sekä Makeran käyttösuunnitelman mukaisten varojen puitteissa.

Esityksen jatkovalmistelussa on pyritty ottamaan huomioon lausunnonantajien esittämät muutokset. Kaikkia ehdotuksia ei kuitenkaan ole ollut mahdollista toteuttaa EU-lainsäädännön ja rahoitusohjelman vuoksi tai koska esitykset ovat olleet ristiriitaisia keskenään taikka työryhmän esityksen tavoitteista poikkeavia.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Tilapäisten maksuvalmiusvaikeuksien helpottamiseksi myönnettävien valtiontakauksen myöntäminen maito-, sika- ja hedelmä/vihannesalan tuottajille muuna kuin de minimis -tukena edellyttää rahoitusohjelman laatimista ja toimittamista komission hyväksyttäväksi. Valtiontakauksia muuna kuin de minimis -tukena ei voida myöntää ennen kuin komissio on hyväksynyt ohjelman.

Lainan maksuhelpotusvuosien kokonaismäärän lisäämisessä muutetaan tuen ehtoja valtiontukijärjestelmässä, jonka EU:n komissio on hyväksynyt. Hyväksytyt tukijärjestelmän muutokset edellyttävät ilmoitusta komissiolle.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki maatiloille vuosina 2016 ja 2017 myönnettävistä valtionehtauksista

1 §. *Lain tarkoitus.* Lain nojalla myönnettävien valtionehtauksen tarkoituksena olisi turvata maatalouden toimintaedellytykset tilanteessa, jossa maatalouden toimintaympäristön muutokset ovat ajaneet maatalousyrityksiä tilapäisiin taloudellisiin vaikeuksiin. Tämä toteutettaisiin myöntämällä valtionehtauksia luottolaitosten myöntämille maksuvalmiuslainoille. Tarkoituksena olisi kohdentaa takaukset ja niihin sisältyvä valtionehtu sellaisille maatalousyrityksille, joilla tilapäisistä maksuvalmiusvaikeuksista selviytyttyään on edellytykset jatkuvaan kannattavaan toimintaan.

2 §. *Suhde Euroopan unionin lainsäädäntöön.* Maatalousalan EU-lainsäädäntö ja valtionehtusäännöt rajoittavat merkittävästi kansallista lainsäädäntövaltaa esimerkiksi tuensaajia, tuettavia toimenpiteitä, tuen enimmäismäärää ja tukikelpoisia kustannuksia koskien. Ehdotettu laki täydentäisi EU-lainsäädäntöä ja komission päätöksellä hyväksyttävää rahoitusohjelmaa.

Ehdotuksen mukaisen takausjärjestelmän tulee täyttää maito-, sika- ja hedelmä/vihannesalan osalta komission asettamat ehdot kansalliselle rahoitusohjelmalle. Koska rahoitusohjelma voi koskea vain mainittuja tuotantosuuntia, valtionehtaukset muiden maatalouden tuotantosuuntien maksuvalmiuslainoille voitaisiin myöntää de minimis -ehtoisena tukena. Tällöin takausjärjestelmän tulee täyttää maatalousalan de minimis -asetuksen ehdot. Takaus voitaisiin myöntää myös maito-, sika- ja hedelmä/vihannesalalle de minimis -tukena, jos de minimis -tuen yritysکوhtainen enimmäismäärä sen mahdollistaa.

3 §. *Valtionehtauksen myöntövaltuus ja enimmäismäärä sekä takaajan vastuun toteutuminen.* Valtionehtu voitaisiin myöntää Makeran käyttösuunnitelmassa tarkoitukseen vahvistetun enimmäismäärän rajoissa. Lakiehdotuksen nojalla myönnettyjen valtionehtauksen jäljellä oleva yhteismäärä saisi olla samanaikaisesti enintään 160 miljoonaa euroa.

Maa- ja metsätalousministeriö vastaisi Makeran käyttösuunnitelmassa tarkoitusta varten osoitettujen varojen osoittamisesta ELY-keskusten käyttöön.

Kuten rakennetukilain mukaisissa takauksissa, valtion takaajan vastuuseen sekä takautumisoikeuteen liittyvästä edunvalvonnasta vastaisi Mavi. Samoin takaajan vastuun toteutumisesta aiheutuvat maksut suoritettaisiin Makeran varoista, jonne myös tilitettäisiin takautumisoikeuden perusteella saadut korvaukset.

Vastaavasti kuin rakennetukilain nojalla myönnettävissä takauksissa, takaajan vastuun vähentymiseen ja lakkaamiseen, päävelan perimiseen ja takautumisoikeuteen tulisivat sovellettaviksi takauksesta ja vierasvelkapanttauksesta annetun lain (361/1999) säännökset. Tarkoitus on, että mainitun yleislain säännökset täydentäisivät lakiehdotuksen valtionehtauksia koskevia säännöksiä.

4 §. *Valtionehtauksen kohteena oleva luotto.* Takauksen kohteena olevaa luottoa voitaisiin myöntää maatalouden tuotantotoiminnan maksuvalmiuden parantamiseksi. Luoton myöntäisivät rakennetukilain 52 §:ssä tarkoitettut luottolaitokset. Luotonantaja voisi myöntää takauksen kohteena olevan luoton, kun ELY-keskus on tehnyt päätöksen takauksen myöntämisestä.

Koska kyseessä on maatalouden tuottajahintojen laskun aiheuttama maksuvalmiusongelma, takauksen kohteena olevan lainan määrä sidottaisiin maatalousyrittäjän edellisten vuosien tuloihin siten, että lainan enimmäismäärä olisi 30 prosenttia kahden edellisvuoden arvonlisäverottomasta maatalousyrittäjän maataloustuotteiden myyntitulojen ja maataloustukien yhteenlasketusta keskiarvosta. Käytännössä maataloustuet koostuvat eläinten hyvinvointikorvauksesta, luonnonhaittakorvauksesta, ympäristökorvauksesta, luonnonmukaisen tuotannon korvauksesta, maa- ja puutarhatalouden kansallisesta tuesta sekä EU-tulotuesta.

Lainan määrää arvioitaessa voitaisiin kuitenkin ottaa huomioon maatalousyrittäjän tekemä tuotannollinen investointi, joka lisää maataloustuotteiden myyntitulojen tai maataloustukien määrää, mutta joka on valmistunut siten, ettei sen vaikutus näy yrityksen kahden edellisvuoden liikevaihdossa. Tällöin laina voitaisiin myöntää investoinnin jälkeisen, sen vaikutukseen perustuvan laskennallisen liikevaihdon perusteella. Laskennallinen liikevaihto selvitettäisiin esimerkiksi rakennetukilain mukaisesti myönnetyn investointituen edellytyksenä olleen liiketoimintasuunnitelman tai vastaavan suunnitelman perusteella.

Takauksen kohteena olevan lainan enimmäismäärä olisi 110 000 euroa ja vähimmäismäärä 30 000 euroa. Tällöin maatalousyrittäjän myyntitulojen ja maataloustukien yhteenlasketun määrän tulee olla keskimäärin vähintään 100 000 euroa, jotta takauksen myöntämisen alaraja täyttyy. Laina-aika olisi enintään seitsemän vuotta, johon voisi sisältyä enintään kaksi lyhennysvapaa vuotta, jos tämä on tarpeen takauksen saajan tilapäisten taloudellisen vaikeuksien vuoksi. Lyhennysmaksujen lykkäykset myöntäisi luotonantaja.

Luoton ehtojen muuttamiseen ja siirtämiseen toiselle luotonantajalle tai maatalousyrittäjälle sovellettaisiin rakennetukilain 27 §:ää.

5 §. Valtiontakauksen saaja. Takausta voitaisiin myöntää maatalousyrittäjille. Maatalousyrittäjäksi katsottaisiin luonnolliset henkilöt tai yksityisoikeudelliset yhteisöt, jotka elinkeinonaan harjoittavat maatilalla maataloutta. Maatalouden ja maatilän käsitteet olisivat vastaavat kuin rakennetukilaissa. Valtiontakaus voitaisiin myöntää pk-yritysten kokoluokkaan kuuluville maatalousyrittäjille. Mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä annetun komission suosituksen (2003/361/EY) 2 artiklan mukaan pk-yritysten luokka koostuu yrityksistä, joiden palveluksessa on vähemmän kuin 250 työntekijää ja joiden vuosiliikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa tai taseen loppusumma on enintään 43 miljoonaa euroa. Nämä jaetaan vielä pieniin yrityksiin (vähemmän kuin 50 työntekijää ja liikevaihto tai tase enintään 10 miljoonaa euroa) ja mikroyrityksiin (vähemmän kuin 10 työntekijää ja liikevaihto tai tase enintään 2 miljoonaa euroa).

Maatalousalan de minimis -asetuksen nojalla myönnettävän takauksen saajalle asetetuista edellytyksistä säädetään mainitun asetuksen 4 artiklan 6 kohdan a alakohdassa. Kyseisen kohdan mukaan takauksista koostuva tuki katsotaan läpinäkyväksi vähämerkityksiseksi tueksi, jos edunsaajaa ei ole asetettu yleistäytöntöönpanomenettelyyn maksukyvyttömyyden vuoksi eikä tämä täytä kansallisessa lainsäädännössä vahvistettuja edellytyksiä yleistäytöntöönpanomenettelyyn asettamiselle velkojien pyynnöstä. Käytännössä tämä tarkoittaa, että yritys voitaisiin asettaa konkurssiin tai aloittaa yrityssaneeraus. Kyseisten menettelyjen edellytyksistä säädetään tarkemmin konkurssilaissa (120/2004) ja yrityksen saneerauksesta annetussa laissa (47/1993). Rahoitusohjelmaan sisältyviä takauksia ei voitaisi komission asettamien ehtojen mukaan myöntää sellaiselle vaikeuksissa olevalle yritykselle, jota tarkoitetaan maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtiontuesta vuosina 2014–2020 annettujen Euroopan unionin suuntaviivojen 35 kohdan 15 alakohdassa. Kyseisen kohdan edellytykset vastaavat komission tiedonannon, suuntaviivat valtiontuesta rahoitusalan ulkopuolisten vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen (2014/C 249/01), mukaisia edellytyksiä, joita nyky-

ään sovelletaan myös rakennetukilain nojalla myönnettävissä tuissa. Kansallisessa lainsäädännössä kuitenkin viitattaisiin ensiksi mainittuihin suuntaviivoihin, koska rahoitusohjelma hyväksytään niiden nojalla. Pk-yrityksiin sovellettavat yrityksen vaikeuksissa olon kriteerit perustuvat käytännössä useimmiten yleistäytäntöönpanomenettelyn edellytysten täyttymiseen tai siihen, että yritys on menettänyt yli puolet merkitystä osakepääomastaan tai yli puolet tilinpäätöksen mukaisista omista varoistaan kertyneiden tappioiden vuoksi.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin niin sanotusta deggendorf -ehdosta, jonka tulee ilmetä valtiontukea koskevassa kansallisessa lainsäädännössä. Edellä mainituissa maatalousalan valtiontukea koskevissa suuntaviivoissa kyseinen ehto ilmenee kohdasta 27.

6 §. Kannattavan toiminnan vaatimus. Tarkoituksena ei ole, että valtiontakaus myönnettäisiin maatalousyrittäjille, joilla on merkittävä riski ajautua konkurssiin tai muuhun maksukyvyttömyysmenettelyyn maksuvalmiuslainan muodossa annetusta lisärahoituksesta huolimatta. Tämän vuoksi takauksen myöntämisen ehtona olisi, että maatalousyrittäjän, jolle takaus ja sen kohteena oleva luotto myönnettäisiin, harjoittamalla maataloudella on edellytykset jatkuvaan kannattavaan toimintaan tilapäisten maksuvalmiusongelmien poistumisen jälkeen. Tämän arvioinnissa tulee ottaa huomioon myös maksuvalmiuslainan takaisinmaksun ja takausmaksujen vaikutus yritystoiminnan toimintaedellytyksiin. Lähtökohtaisesti yritystoiminnan kannattavuutta arvioitaisiin vastaavasti kuin rakennetukilain mukaisten investointien valtiontakauksissa, lukuun ottamatta tiettyjä vain investointituella asetettuja edellytyksiä, kuten yrittäjätulo-vaatimusta.

7 §. Valtiontakauksen hakeminen ja myöntäminen. Valtiontakausta haettaisiin Mavin vahvistamalla lomakkeella paikallisesta ELY-keskuksesta. Hakemukseen tulisi liittää takauksen myöntämisen edellytysten arvioinnin kannalta välttämättömät asiakirjat, selvitykset ja suunnitelmat. Mavi antaisi määräyksen hakemuksen liitteeksi edellytetyistä asiakirjoista. Takaukseen liittyvät selvitykset ja menettelyt on tarkoitus pitää mahdollisimman kevyinä sekä takauksen hakijalle että hallinnolle. Käytännössä takauksen myöntämiseksi tarvittaisiin pankin luottolupaus, kahden edellisen vuoden maatalouden verolomake 2 (maatalouden veroilmoitus) sekä maksuvalmiussuunnitelma. Maksuvalmiussuunnitelmalla osoitettaisiin kannattavuutta kuvaavien tunnuslukujen avulla yrityksen pidemmän aikavälin kannattavan toiminnan edellytykset sekä perusteet sille, että haetun lainan määrä vastaa todellista tarvetta. Tarvittaessa hakijalta edellytettäisiin myös tiettyjen yrityksen taloudellisten tunnuslukujen esittämistä sen selvittämiseksi, ettei kyseessä ole edellä 5 §:n kohdalla selostettu vaikeuksissa oleva yritys.

Maatalousalan de minimis -asetuksen 6 artiklan 1 kohta edellyttää, että jäsenvaltion on saatava tuen kohteena olevalta yritykseltä kirjallisessa tai sähköisessä muodossa ilmoitus kaikesta muusta sille kahden edeltävän verovuoden ja kuluvan verovuoden aikana myönnetystä de minimis -tuesta. Tämän vuoksi silloin, kun takaukseen sisältyvä tuki myönnetään de minimis -tukena, hakijalta edellytettäisiin lisäksi selvitystä hakijalle jo myönnetystä ja maksetusta de minimis -tuesta. Saman artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltio saa myöntää uuden de minimis -tuen vasta varmistuttuaan siitä, ettei tuen myöntäminen nosta kyseiselle yritykselle myönnetyn de minimis -tuen kokonaismäärää yli 15 000 euron enimmäismäärän tai yli jäsenvaltiolle asetetun ylärajan. Jos tuen yritys- tai jäsenvaltiokohtaiset enimmäismäärät täyttyvät uuden tuen myöntämisen vuoksi, tukeen ei saa soveltaa maatalousalan de minimis -asetusta. Tukea myönnettäessä tulee myös varmistaa, että kaikkia maatalousalan de minimis -asetuksessa vahvistettuja edellytyksiä noudatetaan.

Väliaikaisen valtiontakauksen on tarkoitus olla kertaluonteinen tuki. Takauksiin olisi käytettävissä tietty myöntövaltuus, jonka rajoissa takaukset voitaisiin myöntää. Lakiehdotuksen 8 §:n 2 momentissa säädettäisiin takauksen enimmäismäärän suhteellisesta alentamisesta, jos hake-

musten perusteella laskettu yhteismäärä ylittäisi myöntövaltuuden. Tämän vuoksi takauksen hakemiselle asetettaisiin haku aika. Haku aika asetettaisiin Mavin määräyksellä, jotta se olisi mahdollista määrittää tilannekohtaisesti tarkoituksen mukaisimmalla tavalla ottaen huomioon komission päätöksenteon ja toimeenpanon valmistumisessa tarvittavan ajan.

Takauksen myöntäisi ELY-keskus. Takauksen myöntämisen edellytyksenä olisi, että luotonantaja on hyväksynyt takausta koskevaan hakemukseen sisältyvän lainan määrän ja lainaehdot. Käytännössä hakijan tulisi osoittaa tämä kirjallisen luottolupauksen avulla. Koska kyse on tuesta tilapäisissä maksuvalmiusvaikeuksissa oleville maataloille, takauksia voitaisiin myöntää vain vuosien 2016 ja 2017 aikana. Myös komissio on edellyttänyt rahoitusohjelman mukaisten takausten myöntämistä nopeasti lyhyehkön ajan sisällä. Tarkoituksena on, että takaukset myönnettäisiin kaikille tukikelpoisille hakijoille yhden, Mavin määräyksellä asetettavan hakuajan jälkeen heti, kun se toimeenpanon puolesta on käytännössä mahdollista. Takauksen kohteena olevan lainan nostamiseen ei edellytettäisi rakennetukilain mukaista lainan nostolupaa. Myöskään rakennetukilain mukaista vastavakuutta ei edellytettäisi.

Jos takauksen enimmäismäärää luoton määrästä alennettaisiin käytettävissä olevien varojen vähyden vuoksi, Mavi laskisi enimmäismäärän hakuajan jälkeen ja ilmoittaisi tästä. Tämän vuoksi päätökset takausten myöntämisestä voitaisiin tehdä vasta Mavin asiaa koskevan ilmoituksen jälkeen.

Vastaavasti kuin rakennetukilain mukaisissa takauksissa, valtiontakaus tulisi voimaan sen jälkeen, kun sen kohteena oleva laina on nostettu. Samoin takaussitoumus ei sitoisi valtiota, jos sen kohteena olevaa luottoa ei nosteta vuoden kuluessa takauksen myöntämisestä.

Pykälän valtuuden nojalla Mavi antaisi tarkempia määräyksiä takauksen hakemiselle asetettavasta määräajasta, hakemisessa käytettävistä lomakkeista, hakemukseen liitettävistä asiakirjoista, suunnitelmien ja selvitysten esitystavasta sekä hakemisen menettelyistä.

8 §. *Valtiontakauksen ja siihen sisältyvän tuen määrä.* Takaus voisi koskea enintään 70 prosenttia takauksen kohteena olevan luoton määrästä koko laina-aikana ja olla enintään 77 000 euroa maatalousyrittäjää kohden.

Koska takauksen myöntövaltuutta on käytettävissä rajallinen määrä, 70 prosentin enimmäismäärää voitaisiin alentaa, jos hakemusten perustella laskettu takausten yhteismäärä ylittäisi myöntövaltuuden enimmäismäärän, eikä takausta voitaisi myöntää haetun mukaisesti kaikille tukikelpoisuusehdot täyttävillä hakijoille. Tällöin takaus myönnettäisiin kaikille tukikelpoisille hakijoille myöntövaltuuden rajoissa siten, että takaus olisi alle 70 prosenttia lainan määrästä. Jos myöntövaltuus riittää kaikkiin hakemuksiin, takaukset myönnettäisiin hakemusten mukaisesti. Jos ehdotettua takauksen enimmäismäärää alennettaisiin, Mavi laskisi ja ilmoittaisi takauksen prosentuaalisen enimmäismäärän hakuajan päättymisen jälkeen. Näin takausta hakevat maatalousyrittäjät ja takauksen kohteena olevan luoton myöntävät luottolaitokset voisivat varautua ja tarvittaessa reagoida takauksen enimmäismäärän muutokseen. Ehdotetun 7 §:n mukaan ELY-keskukset voisivat tehdä päätökset takausten myöntämisestä vasta Mavin ilmoituksen jälkeen.

Rahoitusohjelman mukaiseen valtiontakaukseen sisältyvän tuen määrä ei saa olla yli 15 000 euroa maatalousyrittäjää kohden. Rajoite sisältyy komission ehtoihin ohjelman hyväksymisestä. Maatalousalan de minimis -asetuksen mukaan tuen enimmäismäärä yritystä kohden on myös 15 000 euroa, mutta sen täyttymistä tarkastellaan kolmen verovuoden jaksoissa.

Sekä rahoitusohjelman mukaiseen takaukseen että maatalousalan de minimis -asetuksen nojalla myönnettävään takaukseen sisältyvän tuen tulee olla läpinäkyvää. Tämä varmistetaan soveltamalla tukielementin laskentaan EU:n valtioneuvoston mukaisia laskentamenetelmiä.

Lakiehdotuksen mukaiseen takaukseen sisältyvän tuen laskennassa käytettäisiin komissiolle osana rahoitusohjelmaa toimitettua bruttoavustusekvivalentin laskentamenetelmää, jonka komissio hyväksyisi osana ohjelmaan annettavaa valtioneuvoston päätöstä. Laskentamenetelmä vastaisi periaatteiltaan rakennetukilain nojalla myönnettävissä takauksissa sovellettavaa komission vuonna 2011 hyväksymää laskentamenetelmää, kuitenkin eräiltä osiltaan muutettuna maksuvalmiuslainoille myönnettävien valtioneuvoston erityispiirteet huomioon ottaen. Samaa laskentamenetelmää käytettäisiin sekä rahoitusohjelman mukaisissa valtioneuvoston takauksissa että maatalousalan de minimis -asetuksen nojalla myönnettävissä takauksissa. Laskentamenetelmässä otetaan huomioon jäljempänä 9 §:n kohdalla selostetut takauksen saajalta perittävät takausmaksut siten, että ne vähennetään takaukseen sisältyvän tuen määrästä. Tämä on perusteltua, koska perittävät maksut alentavat maatalousyrittäjän nettomääräistä tukea. Samoin kuin rakennetukilain mukaisissa valtioneuvoston takauksissa maa- ja metsätalousministeriö laskisi takaukseen sisältyvän tuen määrän ja ilmoittasi siitä ennen tukijärjestelmän toimeenpanon alkamista.

9 §. *Valtioneuvoston takauksesta perittävät maksut ja luotonantajalle suoritettava korvaus.* Valtioneuvoston takauksesta perittäisiin takauksen saajalta vastaavat takausmaksut kuin rakennetukilain nojalla myönnettystä valtioneuvoston takauksesta. Myös luotonantajan korvaukseen takausluoton hoitamisesta sovellettaisiin rakennetukilain mukaisia. Takausmaksuista ja luotonantajan korvauksesta säädetään rakennetukilain 55 §:ssä ja maatalouden rakennetukilain nojalla annettun valtioneuvoston asetuksen (240/2015) 48 §:ssä. Maksuina perittäisiin kertamaksu, jonka suuruus on 0,75 prosenttia takauksen määrästä, kuitenkin enintään 200 euroa, ja lisäksi puolivuositteittain jälkikäteen maksu, jonka suuruus on 0,75 prosenttia takauksen kulloinkin jäljellä olevasta määrästä. Luotonantaja voisi hakea Mavilta puolivuositteittain korvauksena 0,2 prosenttia takauksen kulloinkin jäljellä olevasta määrästä. Rakennetukilain 55 §:n mukaan valtioneuvoston takauksesta perittävät maksut tuloutetaan Makeraan.

10 §. *Tarkastusoikeus ja tarkastuksen suorittaminen.* Maa- ja metsätalousministeriön, Mavin sekä ELY-keskuksen tarkastusoikeuteen ja tarkastuksen suorittamiseen sovellettaisiin rakennetukilain 44 ja 45 §:ää.

Rakennetukilain 44 §:n mukaan maa- ja metsätalousministeriö ja Mavi voivat suorittaa tuen myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön liittyvien edellytysten ja ehtojen noudattamisen valvomiseksi tuen myöntäjiin, välittäjiin ja saajiin kohdistuvia tarkastuksia. Vastaava oikeus on tuen välittäjien ja saajien osalta ELY-keskuksilla.

Rakennetukilain 45 §:n 1 momentin mukaan tarkastus voi koskea valvontatehtävän edellyttämässä laajuudessa tuettavan toimenpiteen ja tuen käytön kannalta merkityksellisiä rakennuksia, toimitiloja, olosuhteita, tietojärjestelmiä ja asiakirjoja. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa. Tilintarkastajaan ja tarkastustehtävän suorittamiseen sovellettavista säännöksistä säädetään pykälän 2 momentissa. Lain 45 §:n 3 momentin mukaan tarkastuksessa noudatettavasta menettelystä säädetään hallintolain 39 §:ssä. Pykälän 4 ja 5 momentissa säädetään asiakirjojen ja muun aineiston haltuunotosta tarkastuksessa sekä virka-avusta.

11 §. *Seuranta ja tietojen säilyttäminen.* Valtioneuvoston takauksen kohteena olevan luoton seurantaan sekä tietojen säilyttämiseen sovellettaisiin rakennetukilain 41 ja 43 §:ää.

HE 180/2016 vp

Rakennetukilain 41 §:n mukaan luotonantajan on järjestettävä tuen kohteena olevan lainan hoitamista ja korkotuen kulumista koskeva seuranta sekä toimitettava Maville lainan myöntämistä, nostamista, lyhentämistä ja korkotukilainan koron suorittamista koskevat tiedot ja viivytyksettä huolehdittava tuen kohteena olevaa lainaa koskevien muutosten tekemisestä tietojärjestelmiinsä.

Rakennetukilain 43 §:n mukaan tietojärjestelmään sisältyviä tietoja säilytetään kymmenen vuotta tuen myöntämistä koskevan päätöksen tekemisestä. Takausta koskevia tietoja on säilytettävä takauksen voimassaolon ajan tai, jos valtion takaajan vastuu on toteutunut, niin kauan kuin takautumissaatavaa voidaan periä.

Maatalousalan de minimis -asetuksen 6 artiklan 4 kohdan mukaan kaikki asetuksen soveltamista koskevat tiedot on taltioitava ja koottava. Yksittäistä de minimis -tukea koskevat asiakirjat on säilytettävä kymmenen verovuoden ajan tuen myöntämispäivästä. Tukiohjelmaa koskevat asiakirjat on säilytettävä kymmenen verovuoden ajan siitä päivästä, jolloin ohjelmasta myönnetään viimeinen yksittäinen tuki. Pykälän 2 momentti sisältäisi informatiivisen viittauksen mainittuun artiklaan.

12 §. Tiedonanto- ja avustamisvelvollisuus. Takauksen saajan ja luotonantajan tiedonanto- ja avustamisvelvollisuuteen sovellettaisiin rakennetukilain 22, 40 ja 54 §:ää.

Rakennetukilain 22 §:n mukaan tuen saaja on velvollinen antamaan ELY-keskukselle tuettavaa toimenpidettä, sen edistymistä sekä tuen käyttöä koskevat oikeat ja riittävät tiedot sekä viivytyksettä ilmoitettava ELY-keskukselle sellaisista asemaansa, toimintaansa tai tuettavaa toimenpidettä koskevista muutoksista, joilla voi olla vaikutusta tuen maksamisen edellytyksiin. Pykälän mukaan tuen saaja on velvollinen avustamaan rakennetukilain 44 §:ssä tarkoitettua tarkastuksen suorittajaa antamalla korvauksetta tarkastustehtävän suorittamiseksi välttämättömät tiedot ja tarkastuksen kohdetta koskevat selvitykset sekä tarvittaessa esittelemällä tuettavaa toimenpidettä.

Rakennetukilain 40 §:n 1 momentin mukaan tuen saajan on pyynnöstä esitettävä liiketoimintasuunnitelman toteutumista sekä tuen seurantaan ja vaikuttavuuden arviointia koskevat selvitykset ELY-keskukselle.

Rakennetukilain 54 §:n mukaan luotonantajan on ilmoitettava ELY-keskukselle tuen kohteena olevan lainan siirtämisestä toiselle luotonantajalle sekä sellaisista rakennetukilain 27 §:n 2 momentissa tarkoitetuista lainan ehtojen muutoksista, jotka eivät edellytä ELY-keskuksen lupaa. Saman pykälän mukaan luotonantajan tulee takauksen kohteena olevaa lainaa hoitaessaan ottaa huomioon valtion etu takaajana sekä viivytyksettä ilmoittaa Maville sellaisista tuen saajan taloudellista asemaa, tuen kohteena olevaa lainaa tai lainan vakuutena olevan omaisuuden arvoa koskevasta muutoksesta, jolla voi olla vaikutusta valtion asemaan takaajana. Edelleen saman pykälän mukaan luotonantajalla ja keskusrahallaitoksella on velvollisuus yksilöidystä pyynnöstä luovuttaa maa- ja metsätalousministeriölle, Maville sekä ELY-keskukselle sellaisia tuen saajaa koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä lainaan liittyvän tuen myöntämisen edellytysten ja ehtojen noudattamisen valvomiseksi. Luotonantajan ja keskusrahallaitoksen tiedonantovelvollisuus koskee myös salassa pidettäviä tietoja, eikä tietoja ei saa käyttää muuhun kuin siihen tarkoitukseen, johon ne on viranomaiselle säädettyjen tehtävien hoitamiseksi luovutettu.

13 §. Tiedonsaantioikeus ja tietojen luovuttaminen. Maa- ja metsätalousministeriön, Mavin sekä ELY-keskuksen oikeuteen saada ja luovuttaa tämän lain nojalla myönnettyjä valtiontakauksia koskevia tietoja sovellettaisiin rakennetukilain 61 §:ää. Maa- ja metsätalousministeriön

hallinnonalan eri tukijärjestelmien sääntelyä on pyritty yhtenäistämään, minkä vuoksi mainittu lain 61 §:n mukaan viranomaisen oikeuteen saada ja luovuttaa tukea koskevia tietoja sovelletaan maaseudun kehittämisen tukemisesta annetun lain (28/2014) 64 §:ää.

Lain 28/2014 64 §:n mukaan maa- ja metsätalousministeriöllä, Mavilla sekä ELY-keskuksella on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada muulta viranomaiselta tai julkista tehtävää hoitavalta taholta sellaisia hakijaa tai tuen saajaa, tämän taloudellista asemaa ja liike- tai ammattitoimintaa, julkisista varoista myönnettyä rahoitusta tai muuta tuen kannalta merkityksellistä olosuhdetta koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä tukea koskevan asian käsittelemiseksi. Pyydetyn tiedon yhteys käsiteltävään asiaan ja tiedon välttämättömyys on perusteltava tietoa pyydettyessä. Saman pykälän mukaan maa- ja metsätalousministeriöllä, Mavilla sekä ELY-keskuksella on salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa muulle viranomaiselle, julkista tehtävää hoitavalle ja EU:n toimielimelle sellaiset laissa säädettyä tehtävää hoidettaessa saadut, tuen saajaa koskevat tiedot, jotka ovat tarpeen viranomaiselle, julkista tehtävää hoitavalle tai toimielimelle säädetyn tarkastustehtävän suorittamiseksi tai sen valvomiseksi, että EU-lainsäädäntöä on noudatettu. Edelleen saman lainkohdan mukaan Mavilla ja ELY-keskuksella on oikeus korvauksetta saada verohallinnolta edellä tarkoitettuun tehtävään liittyvät tuen hakijaa ja saajaa koskevat viimeksi vahvistettua verotusta koskevat tiedot verohallinnon rekisteristä. Tiedot voidaan luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti. Ennen teknisen käyttöyhteyden avaamista tietoa pyytävän on esitettävä selvitys luovutettavien tietojen asianmukaisesta suojaamisesta. Saatuja tietoja ei saa käyttää muuhun kuin siihen tarkoitukseen, johon niitä on pyydetty.

14 §. Muutoksenhaku. Lakiehdotuksen mukaiseen ELY-keskuksen päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valituskirjelmä voitaisiin toimittaa myös päätöksen tehneelle viranomaiselle, jonka olisi viipymättä toimitettava valituskirjelmä sekä asiassa kertyneet asiakirjat ja lausuntonsa valituksesta hallinto-oikeudelle. Hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

1.2 Laki maatalouden rakennetuista annetun lain 25 §:n muuttamisesta

25 §. Korkotukilainan lyhentäminen ja koron suorittaminen. Voimassa olevan pykälän 4 momentin mukaan lainan lyhennysmaksuille voidaan myöntää lykkäystä enintään vuodeksi kerrallaan ja yhteensä enintään viideksi vuodeksi. Pykälän 4 momenttia muutettaisiin siten, että lykkäystä voidaan myöntää yhteensä enintään kahdeksaksi vuodeksi. Muilta osin pykälä ja menettelyt lykkäysten myöntämisessä säilyisivät ennallaan. Muutos koskisi lain nojalla takautuvasti jo myönnettyjä lainoja sekä muutoksen jälkeen myönnettäviä uusia lainoja.

1.3 Laki maaseutuelinkeinojen rahoituslain muuttamisesta annetun lain voimaantulon ja voimaantumisen muuttamisesta

1 a §. Lainojen maksuhelpotukset. Lain 1 §:n 2 momentin mukaan ennen lain voimaantuloa syntyneeseen valtioon ja luottolaitoksen saatavaan sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, määräyksiä ja niiden mukaisia sopimusehtoja, mutta näistä voidaan poiketa saatavaan sovellettavien menettelyjen osalta siten kuin jäljempänä laissa säädetään.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 1 a §, jolla poikettaisiin lain 1 §:n 2 momentin mukaisesta pääsäännöstä siten, että rahoituslain nojalla myönnettyjen lainojen maksuhelpotuksiin sovellettaisiin samoja ehtoja ja menettelyjä kuin rakennetukilain mukaisissa lainoissa. Ehdotetun pykälän nimike vastaisi rahoituslain nojalla aiemmin voimassa ollutta pykälää.

Rahoituslain nojalla myönnettyjen lainojen maksuhelpotusvuosien määrää lisättäisiin enintään kahdeksaan vuoteen vastaavasti kuin rakennetukilain nojalla myönnettyissä lainoissa. Rahoituslain maksuhelpotuksissa noudatetut ehdot ja menettelyt ovat poikenneet rakennetukilain vastaavista, joista jälkimmäiset ovat olleet hallinnolle ja luottolaitoksille kevyempiä. Hallinnollisen taakan vähentämiseksi tarkoituksena olisi yhdenmukaistaa lainojen maksuhelpotusten myöntämiseen liittyvät menettelyt siten, että myös rahoituslain mukaisiin lainoihin sovellettaisiin jatkossa rakennetukilakia vastaavia menettelyitä. Muutos koskisi takautuvasti kaikkia rahoituslain nojalla myönnettyjä lainoja.

Koska rahoituslain nojalla myönnettyjen valtionlainojen korkovapauteen sisältyy kokonaistuksessa huomioon otettava tukielementti, pykälässä säädettäisiin myös, ettei ehdotettu muutos saa johtaa jo myönnetyn tuen enimmäismäärän lisääntymiseen. Tuen enimmäismäärällä tarkoitetaan sitä tuen euromäärää, joka on myönnetty tukipäätöksellä kyseessä olevaan lainaan.

2 Voimaantulo

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Ennen kuin lakiehdotuksen mukaisia valtiontakauksia voidaan myöntää muuna kuin maatalousalan de minimis -asetuksen mukaisena tukena maito-, sika- ja hedelmä/vihannesalan tuottajille, tätä koskeva rahoitusohjelma on hyväksyttävä komissiossa. Komissio on ilmoittanut, että rahoitusohjelman mukainen tuki maksuvalmiusongelmien helpottamiseksi on tarkoitettu väliaikaiseksi ja sitä on mahdollista myöntää vain vuosien 2016 ja 2017 aikana. Maksuvalmiuslainoille myönnettäviä valtiontakauksia koskevan lain voimassaololle ei kuitenkaan asetettaisi viimeistä voimassaolopäivää, koska lain mukaisen takausjärjestelmän toimeenpano jatkuisi kyseisten vuosien jälkeenkin takauksen kohteena olevan luoton enimmäislaina-ajan ollessa seitsemän vuotta kahden lykkäysvuoden mahdollisuudella. Väliaikaiseksi tarkoitettua takausjärjestelmää koskeva laki olisi tarkoitettu kumota, kun sitä ei enää tarvita tukijärjestelmän toimeenpanossa. Maatalousalan de minimis -asetuksen nojalla tukea voidaan lähtökohtaisesti myöntää 31 päivään joulukuuta 2020 asti. Valtiontakauksen myöntöpäätöksiä päästään tekemään ELY-keskuksissa vasta, kun tuen hakemisen edellyttämä aineisto, tietojärjestelmien muutokset ja hakuasiakirjat ovat valmistuneet Mavissa ja luottolaitoksissa. Valtiontakauksen myöntäminen edellyttää myös luottolaitoksen ratkaisua takauksen kohteena olevan lainan myöntämisestä takauksen hakijalle.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Lainojen maksuhelpotusvuosien pidentämisellä puututaan lailla jälkikäteen jo tehtyjen tukipäätösten ehtoihin sekä luotonantajan ja luotonsaajan väliseen sopimukseen. Tällöin voidaan arvioida toisaalta sitä, voidaanko lailla puuttua jo myönnettyjä lainoja koskeviin sopimusehtoihin ja toisaalta sitä, miten ehdotetun sääntelyn taannehtivuus suhtautuu perustuslain 15 §:ssä turvattuun omaisuudensuojaan.

Suomen lainsäädännössä ei ole nimenomaista taannehtivan lainsäädännön kieltoa taannehtivien kriminalisointien kieltoa lukuun ottamatta. Ehdotettu muutos maksuhelpotusvuosien pidentämiseksi toimisi luotonsaajan eduksi. Luotonsaaja voi itse valita, hakeeko tämä lainan maksuhelpotusta luotonantajalta. Nykytilaa vastaavasti luotonantaja ratkaisisi, myöntääkö se haetun maksuhelpotuksen, riippumatta siitä, haetaanko maksuhelpotusta ensimmäisen vai kahdeksannen kerran. Kyse olisi mahdollisuudesta sopimussuhteen molemmille osapuolille. Toisaalta luotonsaaja voisi hakea maksuhelpotusta nykyisen viiden vuoden enimmäisajan sijasta enintään kahdeksaksi vuodeksi ja toisaalta luotonantaja saisi myöntää maksuhelpotuksia pidemmäksi ajaksi kuin nykytilasäädäntö mahdollistaa. Tällöin kumpikaan, luotonsaaja tai luotonantaja ei ole pakotettu toimimaan ehdotetun taannehtivan muutoksen mukaisesti, vaan molemmilla on mahdollisuus toimia myös tukipäätöksellä hyväksytyin maksuaikataulun mukai-

HE 180/2016 vp

sesti, ennen muutosesityksen mahdollista hyväksymistä voimassa olleen lainsäädännön mukaisesti. Maksulykkäysten myöntäminen olisi harkinnanvaraista. Näin ollen ehdotettu muutos ei edellyttäisi erityisiä menettelyjä luotonsaajan, sopimussuhteen heikomman osapuolen, aseman turvaamiseksi. Tältä osin ehdotettua muutosta ei pidetä ongelmallisena.

Perustuslakivaliokunta on aiemmassa käytännössään katsonut, että maatalouden rakennetukia on pidettävä maaseutuelinkeinon harjoittamisen kannalta erittäin merkittävänä varallisuusarvoisina etuina, jopa tosiasiallisina edellytyksinä elinkeinon harjoittamiselle (PeVL 16/2007 vp). Toisaalta luottolaitosten näkökulmasta kyse on puuttumisesta jo myönnettyjä luottoja koskeviin sopimussuhteisiin. Perustuslakivaliokunta on käytännössään katsonut omaisuuden perustuslainsuojan turvaavan myös sopimussuhteiden pysyvyyttä, vaikka kiello ei olekaan muodostunut ehdottomaksi (esim. PeVL 42/2006 vp, PeVL 63/2002 vp, ja PeVL 73/2010 vp). Varallisuus oikeudellisten oikeustoimien pysyvyyden suojan taustalla on ajatus oikeussubjektien perusteltujen odotusten suojaamisesta taloudellisissa asioissa (esim. PeVL 42/2006 vp, PeVL 21/2014 vp ja PeVL 33/2002 vp). Perusteltujen odotusten suojaan on valiokunnan käytännössä katsottu kuuluvan oikeus luottaa sopimussuhteen kannalta olennaisia oikeuksia ja velvollisuuksia sääntelevän lainsäädännön pysyvyyteen siten, että tällaisia seikkoja ei voida säännellä tavalla, joka kohtuuttomasti heikentäisi sopimusosapuolen asemaa (esim. PeVL 42/2006 vp ja PeVL 21/2004 vp). Valiokunta on arvioinut myös omaisuuden suojaan puuttuvaa sääntelyä perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten, kuten sääntelyn tarkoituksen hyväksyttävyyden ja sääntelyn oikeasuhtaisuuden kannalta (esim. PeVL 32/2010 vp, PeVL 20/2010 vp, PeVL 6/2010 vp, PeVL 56/2005 vp ja PeVL 13/2003 vp).

Rahoituslain mukaisia lainoja koskevan sääntelyn muuttaminen taannehtivasti on ollut perustuslakivaliokunnan arvioitavana vuonna 2010 (HE 73/2010 vp, L 1154/2010). Tuolloin lakiehdotuksen tarkoituksena oli alentaa määräaikaisesti lain nojalla myönnettyjen valtionlainojen ja korkotukilainojen vähimmäiskorko kahdesta prosentista yhteen prosenttiin. Lausunnotsa (PeVL 36/2010 vp) valiokunta katsoi, että lakiehdotukselle on vahvat yhteiskunnalliset perusteet ottaen huomioon rakennetukien merkitys yksittäisen viljelijän kannalta sekä hallituksen esityksessä esitetyt tiedot viljelijöiden velkaantumisesta. Luottolaitosten osalta valiokunta katsoi, että niiden kannalta lakiehdotuksen vaikutuksia voidaan pitää varsin vähäisinä ottaen huomioon, että ne ovat kooltaan suuria oikeushenkilöitä, jotka joutuvat varautumaan korkotason huomattaviinkin muutoksiin jo yksinomaan markkinatalouden toimintaan liittyvistä syistä. Koska edellä mainittujen syiden lisäksi kyse oli lisäksi lyhyehkön määräajan voimassa olevaksi ehdotetusta lainsäädäntömuutoksesta, valiokunta katsoi, ettei kyseessä ollut sellainen kohtuuton lainsäädännön muutos, joka loukkaisi luottolaitosten perusteltujen odotusten suojaa, minkä vuoksi valiokunta esitti, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Nyt esitettyyn lakiehdotukseen sisältyvät taannehtivat muutokset eivät ole tarkoitettu määräajan voimassa oleviksi, mutta valiokunnan lausuntonsa (PeVL 36/2010 vp) yhteydessä arvioimat vahvat yhteiskunnalliset perusteet ovat vastaavat. Luottolaitosten osalta kyse ei ole korkotason muutoksesta, vaan mahdollisuudesta myöntää lainansaajan hakemuksesta lainan maksuhelpotuksia useammaksi vuodeksi kuin voimassa olevan lainsäädännön mukaan on mahdollista. Luottolaitoksia koskien lakiehdotuksen vaikutuksia voidaan kuitenkin tässäkin tapauksessa pitää varsin vähäisinä. Näin ollen ehdotettuja muutoksia ei pidetä tältä osin ongelmallisena.

Ehdotukseen laiksi maataloilille vuosina 2016 ja 2017 myönnettävistä valtioneuvostokausista sisältyy useita säädösviittauksia rakennetukilakiin. Tarkoituksena on toteuttaa uusi takausjärjestelmä mahdollisimman yksinkertaisena ja totutun kaltaisena, jotta se olisi toimeenpantavissa kustannustehokkaasti hallinnon nykyisin henkilöresurssein ja vähäisin tietojärjestelmäkustannuksin. Rakennetukilain sääntelyyn viitattaisiin esimerkiksi tarkastusoikeuden, seurannan ja tietojen säilyttämisen, tiedonanto- ja avustamisvelvollisuuden sekä tiedonsaantioikeuden ja

HE 180/2016 vp

tietojen luovuttamisen osalta. Rakennetukilain säännösten suhde perustuslakiin on arvioitu vuonna 2007 annetun hallituksen esityksen (HE 113/2007 vp) käsittelyn yhteydessä perustuslakivaliokunnassa (PeVL 16/2007 vp). Lain myöhempien muutosten suhde perustuslakiin on arvioitu kyseisten muutosten valmistelussa. Näin ollen ehdotettuja viittauksia rakennetukilakiin ei pidetä ongelmallisena.

Ehdotetun lain maataloille vuosina 2016 ja 2017 myönnettävistä valtioneuvostotakauksista 7 §:n 2 ja 5 momentissa annettaisiin Maville määräyksenantovaltaa takauksen hakemiseen käytettävistä lomakkeista, suunnitelmien ja selvitysten sisällöstä ja esitystavasta, hakemisen menettelyistä sekä takauksen hakemiselle asetettavasta määräajasta. Perustuslain 80 §:n 2 momentin mukaan muu viranomaisena kuin tasavallan presidentti, valtioneuvosto tai ministeriö voidaan valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määrätyistä asioista, jos siihen on sääntelyn kohteen kannalta erityisiä syitä, eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Valtuuden tulee tällöin olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu. Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään kiinnittänyt huomiota määräyksenantovallan kohderyhmään ja sisältöön (esim. PeVL 35/2005 vp, PeVL 48/2005 vp ja PeVL 34/2012 vp). Erityinen syy määräyksenantovallan säätämiseen on ollut esimerkiksi teknisen ja vähäisiä yksityiskohtia koskevan sääntelyn yhteydessä, jos määräysten antoon ei liity merkittävää harkintavallan käyttöä. Lakiehdotukseen sisältyvä Mavin määräystenantovalta on rajoitettu koskemaan väliaikaisen valtioneuvostojärjestelmän toimeenpanon yksityiskohtia ja siihen sovellettavaa menettelyä. Määräystenantovalta liittyy Mavin tehtäviin tukien toimeenpanosta vastaavana keskuhallinnon viranomaisena.

Näistä lähtökohdista käsin katsotaan, että lakiehdotukset voitaisiin käsitellä tavallisessa sääntämisyksikössä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

maatiloille vuosina 2016 ja 2017 myönnettävistä valtiontakauksista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on maatalouden toimintaedellytysten turvaaminen myöntämällä valtiontakauksia maatalousyrittäjille, joilla on edellytykset jatkuvaan kannattavaan toimintaan, mutta jotka toimintaympäristön muutosten vuoksi ovat tilapäisissä taloudellisissa vaikeuksissa.

2 §

Suhde Euroopan unionin lainsäädäntöön

Tämän lain mukaista valtiontakausta myönnettäessä sovelletaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen maatalousalalla annettua komission asetusta (EU) N:o 1408/2013 (EUVL L 352/9, 24.12.2013), jäljempänä *maatalousalan de minimis -asetus*, jollei tämän lain mukaisen valtiontakaukseen sovellettavasta valtiontuen hyväksymistä koskevasta Euroopan komission päätöksestä muuta johdu. Jos valtiontakaus perustuu komission hyväksymään ohjelmaan, takauksen myöntämisen edellytyksenä on, että toimenpide täyttää ohjelman ja sen hyväksymistä koskevan komission päätöksen ehdot.

3 §

Valtiontakausten myöntövaltuus ja enimmäismäärä sekä takaajan vastuun toteutuminen

Valtiontakaus voidaan myöntää maatilatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmassa tarkoitukseen vahvistetun enimmäismäärän rajoissa. Tämän lain nojalla myönnettävien takauksen jäljellä oleva yhteismäärä saa olla samanaikaisesti enintään 160 miljoonaa euroa. Maa- ja metsätalousministeriö päättää myöntämisvaltuuden osoittamisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten käyttöön.

Takaajan vastuuseen sekä takautumisoikeuteen liittyvästä valtion edunvalvonnasta vastaa Maaseutuvirasto. Takaajan vastuun toteutumisesta aiheutuvat maksut suoritetaan maatilatalouden kehittämisrahaston varoista. Takautumisoikeuden perusteella saadut korvaukset tilitetään maatilatalouden kehittämisrahastoon.

HE 180/2016 vp

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, valtioneuvoston asetuksella, mitä takauksesta ja vierasvelkapanntauksesta annetussa laissa (361/1999) säädetään.

4 §

Valtioneuvoston asetuksena oleva luotto

Valtioneuvoston asetus voidaan myöntää luotolle, jonka luotonantaja myöntää maatalousyrittäjälle tämän harjoittaman maatalouden tuotantotoiminnan maksuvalmiuden parantamiseksi.

Takaus voidaan myöntää sellaista luottoa varten, jonka myöntää maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007, jäljempänä *rakennetukilaki*) 52 §:ssä tarkoitettu luottolaitos. Luotonantaja voi myöntää takauksen kohteena olevan luoton, kun päätös valtioneuvoston asetuksella on tehty.

Takauksen kohteena olevan luoton määrä voi olla enintään 30 prosenttia takauksen hakuvuotta edeltävän kahden vuoden arvonlisäverottomasta maataloustuotteiden myyntitulojen ja maataloustukien yhteenlasketusta keskiarvosta, kuitenkin enintään 110 000 euroa ja vähintään 30 000 euroa. Takauksen kohteena olevan luoton enimmäismäärä voi kuitenkin perustua yrityksen laskennalliseen liikevaihtoon, jos maatalousyrittäjä on tehnyt sellaisen tuotannollisen investoinnin, joka lisää maatalousyrittäjän maataloustuotteiden myyntitulojen tai maataloustukien määrää, mutta joka ei vielä ole vaikuttanut liikevaihtoon takauksen hakuvuotta edeltävän kahden vuoden aikana.

Takauksen kohteena olevan luoton laina-aika on enintään seitsemän vuotta, joista luotonantaja voi myöntää lyhennysvapaata enintään kahdeksi vuodeksi, jos tämä on tarpeen takauksen saajan tilapäisten taloudellisten vaikeuksien vuoksi.

Luoton siirtämiseen ja sen ehtojen muuttamiseen sovelletaan, mitä rakennetukilain 27 §:ssä säädetään.

5 §

Valtioneuvoston asetuksena oleva saaja

Valtioneuvoston asetus voidaan myöntää luonnolliselle henkilölle tai yksityisoikeudelliselle yhteisölle, joka elinkeinonaan harjoittaa maatilalla maataloutta. Maataloudella ja maatilalla tarkoitetaan, mitä rakennetukilain 4 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa säädetään.

Takausta voidaan myöntää yritykselle, joka kuuluu mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä annetussa komission suosituksessa 2003/361/EY tarkoitettuun pk-yritysten luokkaan.

Maatalousalan de minimis -asetuksen nojalla myönnettävän takauksen saajalle asetetuista edellytyksistä säädetään mainitun asetuksen 4 artiklan 6 kohdan a alakohdassa. Muuta kuin maatalousalan de minimis -asetuksen mukaista takausta ei myönnetä sellaiselle vaikeuksissa olevalle yritykselle, jota tarkoitetaan Euroopan komission tiedonannossa Euroopan unionin suuntaviivat maa- ja metsätalouselämyksen ja maaseutualueiden valtioneuvoston asetuksella vuosina 2014–2020 (2014/C 204/01) 35 kohdan 15 alakohdassa.

Valtioneuvoston asetuksella ei myönnetä sille, jolta komission päätöksen nojalla peritään takaisin sääntöjenvastaista ja sisämarkkinoille soveltumatonta tukea.

6 §

Kannattavan toiminnan vaatimus

Valtioneuvoston asetuksella myöntämisen ehtona on, että takauksen saajan harjoittamalla maatalouden tuotantotoiminnalla on edellytykset jatkuvaan kannattavaan toimintaan.

7 §

Valtiontakauksen hakeminen ja myöntäminen

Valtiontakausta haetaan tarkoitusta varten vahvistetulla lomakkeella. Hakemukseen on liitettävä takauksen myöntämisen edellytysten arvioinnin kannalta välttämättömät asiakirjat, selvitykset ja suunnitelmat.

Valtiontakausta saa hakea Maaseutuviraston määräämänä hakuajana. Hakemus on toimitettava rakennetukilain 30 §:n 1 momentissa tarkoitetulle toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus päättää takauksen myöntämisestä. Takauksen myöntämisen edellytyksenä on, että luotonantaja on hyväksynyt takausta koskevaan hakemukseen sisältyvän lainan määrän ja lainaehdot. Päätös takauksen myöntämisestä voidaan tehdä 8 §:n 2 momentissa tarkoitetun Maaseutuviraston ilmoituksen jälkeen vuoden 2016 tai 2017 aikana.

Takaussitoumus ei sido valtiota, jos luottoa ei ole nostettu vuoden kuluessa valtiontakauksen myöntämisestä. Valtiontakaus tulee voimaan sen jälkeen, kun sen kohteena oleva laina tai sen ensimmäinen erä on nostettu.

Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset tuen hakemisessa käytettävistä lomakkeista, 1 momentissa tarkoitetuista liitteistä sekä suunnitelmien ja selvitysten esitystavasta ja hakemisen menettelyistä.

8 §

Valtiontakauksen ja siihen sisältyvän tuen määrä

Valtiontakaus saa olla enintään 70 prosenttia takauksen kohteena olevan luoton määrästä koko laina-aikana ja enintään 77 000 euroa maatalousyrittäjää kohden.

Jos tukikelpoisten takaushakemusten perusteella laskettu valtiontakausten yhteismäärä ylittää tämän lain mukaisiin valtiontakauksiin käytettävissä olevan myöntövaltuuden enimmäismäärän, 1 momentissa tarkoitettua prosenttiosuutta voidaan alentaa. Jos 1 momentissa tarkoitettua prosenttiosuutta alennetaan, Maaseutuvirasto ilmoittaa prosenttiosuuden 7 §:n 2 momentissa tarkoitetun hakuajan jälkeen.

Euroopan komission hyväksymän ohjelman mukaiseen valtiontakaukseen sisältyvän tuen määrä ei saa olla yli 15 000 euroa yhtä maatalousyrittäjää kohden. Maatalousalan de minimis -asetuksen mukaisena tukena yhdelle maatalousyrittäjälle myönnettävän tuen määrä ei saa olla yli 15 000 euroa minkään kolmen verovuoden jakson aikana.

Takaukseen sisältyvän tuen määrä lasketaan tämän lain mukaiseen valtiontakaukseen sovellettavan Euroopan komission hyväksymän laskentamenetelmän mukaisesti. Maa- ja metsätalousministeriö ilmoittaa takaukseen sisältyvän tuen määräksi katsottavan osuuden valtiontakauksen määrästä ennen hakuajan alkamista.

9 §

Valtiontakauksesta perittävät maksut ja luotonantajalle suoritettava korvaus

Valtiontakauksesta takauksen saajalta perittäviin maksuihin ja luotonantajalle suoritettavaan korvaukseen sovelletaan, mitä rakennetukilain 55 §:ssä ja sen nojalla säädetään.

HE 180/2016 vp

10 §

Tarkastusoikeus ja tarkastuksen suorittaminen

Maa- ja metsätalousministeriön, Maaseutuviraston sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tarkastusoikeuteen ja tarkastuksen suorittamiseen sovelletaan, mitä rakennetukilain 44 ja 45 §:ssä säädetään.

11 §

Seuranta ja tietojen säilyttäminen

Valtiontakauksen kohteena olevan luoton seurantaan sovelletaan, mitä rakennetukilain 41 §:ssä säädetään. Takaukseen liittyvien tietojen säilyttämiseen sovelletaan, mitä rakennetukilain 43 §:ssä säädetään.

Maatalousalan de minimis -asetuksen nojalla myönnettyä tukea koskevien asiakirjojen säilyttämisestä säädetään mainitun asetuksen 6 artiklan 4 kohdassa.

12 §

Tiedonanto- ja avustamisvelvollisuus

Valtiontakauksen saajan tiedonanto- ja avustamisvelvollisuuteen sovelletaan, mitä rakennetukilain 22 ja 40 §:ssä säädetään. Luotonantajan tiedonanto- ja avustamisvelvollisuuteen sovelletaan, mitä rakennetukilain 54 §:ssä säädetään.

13 §

Tiedonsaantioikeus ja tietojen luovuttaminen

Maa- ja metsätalousministeriön, Maaseutuviraston sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen oikeuteen saada ja luovuttaa tämän lain nojalla myönnettyjä valtiontakauksia koskevia tietoja sovelletaan, mitä rakennetukilain 61 §:ssä säädetään.

14 §

Muutoksenhaku

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Valituskirjelmä voidaan toimittaa myös päätöksen tehneelle viranomaiselle, jonka on viipymättä toimitettava valituskirjelmä sekä asiassa kertyneet asiakirjat ja lausuntonsa valituksesta hallinto-oikeudelle.

Hallinto-oikeuden päätökseen asiassa saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

HE 180/2016 vp

15 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

maatalouden rakennetuista annetun lain 25 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007) 25 §:n 4 momentti seuraavasti:

25 §

Korkotukilainan lyhentäminen ja koron suorittaminen

Luotonantaja voi myöntää lyhennysmaksuille lykkäystä, jos tämä on tarpeen tuen saajan tilapäisten taloudellisten vaikeuksien vuoksi. Lykkäystä voidaan myöntää enintään vuodeksi kerrallaan ja yhteensä enintään kahdeksaksi vuodeksi. Lykkäyksen johdosta laina-aikaa voidaan pidentää 17 §:n 1 momentissa säädetyn enimmäisajan rajoissa tai jäljellä olevia lyhennysmaksuja korottaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tätä lakia sovelletaan myös ennen lain voimaantuloa myönnettyyn lainaan, joka on myönnetty muutettavan lain nojalla.

3.

Laki

maaseutuelinkeinojen rahoituslain muuttamisesta annetun lain voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään maaseutuelinkeinojen rahoituslain muuttamisesta annetun lain voimaanpanosta annettuun lakiin (1480/2007) uusi 1 a § seuraavasti:

1 a §

Lainojen maksuhelpotukset

Luotonantaja voi myöntää maaseutuelinkeinojen rahoituslain nojalla myönnetyn korkotukilainan ja valtionlainan lyhennysmaksuille lykkäystä sekä valtionlainalle korkovapautta 30 vuoden enimmäislaina-ajan rajoissa (maksuhelpotus), jos se on tarpeen lainansaajan tilapäisten taloudellisten vaikeuksien vuoksi. Menettelyyn maksuhelpotuksen myöntämisessä sovelletaan, mitä maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007) 25 §:n 4 momentissa säädetään. Maksuhelpotus ei saa vaikuttaa lainaan liittyvän tuen määrään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 6 päivänä lokakuuta 2016

Pääministeri

Juha Sipilä

Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen

2.

Laki

maatalouden rakennetuista annetun lain 25 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007) 25 §:n 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

25 §

Korkotukilainan lyhentäminen ja koron suorittaminen

Ehdotus

25 §

Korkotukilainan lyhentäminen ja koron suorittaminen

Luotonantaja voi myöntää lyhennysmaksuille lykkäystä, jos tämä on tarpeen tuen saajan tilapäisten taloudellisten vaikeuksien vuoksi. Lykkäystä voidaan myöntää enintään vuodeksi kerrallaan ja yhteensä enintään viideksi vuodeksi. Lykkäyksen johdosta laina-aikaa voidaan pidentää 17 §:n 1 momentissa säädetyn enimmäisajan rajoissa tai jäljellä olevia lyhennysmaksuja korottaa.

Luotonantaja voi myöntää lyhennysmaksuille lykkäystä, jos tämä on tarpeen tuen saajan tilapäisten taloudellisten vaikeuksien vuoksi. Lykkäystä voidaan myöntää enintään vuodeksi kerrallaan ja yhteensä enintään *kahdeksaksi* vuodeksi. Lykkäyksen johdosta laina-aikaa voidaan pidentää 17 §:n 1 momentissa säädetyn enimmäisajan rajoissa tai jäljellä olevia lyhennysmaksuja korottaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tätä lakia sovelletaan myös ennen lain voimaantuloa myönnettyyn lainaan, joka on myönnetty muutettavan lain nojalla.